Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[...]эгмнай 1921 оной [...]ябриин 21-нээ гарана | № 280 (14391) | 1976 оной ноябриин 30, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

Уласхоорондын шахардуу байдал һулаоуулхын тула шиидхэгдэхэ шэнэ зорилгонуудай түлөө, Европодо аюулгүй байдал бэхижүүлхын, харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАДАГ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ДЕКЛАРАЦИ

[...] оной ноябриин 25— [...] Бухарестдэ болоһон [...]вска договорто хабаа[...] гүрэнүүдэй Политиче[...] зүбшэлэлгын комитедэй [...]ендэ түлөөлэгдэһэн [...]ариин Арадай Республи[...] Венгриин Арадай Рес[...]ка. Германиин Демо[...]ческа Республика, [...]шын Арадай Респуб[...] Румыниин Социа[...] Республика, Совет Со[...] Республикануудай [...] ба Чехословакиин [...]алис Республика Евро[...] эб найрамдалай болон [...]хоорондын шахардуу [...] һулаоуулха ябадал [...] гүнзэгыоүүлхын түлөө, [...]гүй байдал бэхижүүл[...] болон харилсаа холбоо [...]өөхын түлөө хэгдэхэ [...]нхи тэмсэлэй гол шу[...] асуудалнуудые хаража [...] байна.

[...]шын жэлнүүдэй тур[...] уласхоорондын ха[...]нуудта горитой ехэ [...] хубилалтанууд болоо: [...]хоорондын шахардуу [...] һулаоуулга эхилээ, [...]льна байгуулалтаһаа [...]дангүйгөөр гүрэнүүдэй [...] ёһоор зэргэ оршохо гу[...] батадхагдана гэжэ зүб[...] хабаадагшад сэдьхэ[...] ангяар элирхэйлэн мэ[...]. Дэлхэйн хоёрдохи [...] һүүлээр гуримшуу[...]гүй үлэһэн шухала [...]лнууд Европодо эбэй [...] арга хэрэгсэлнүүдээр [...]хэгдээ. Европын гүрэ[...] хоорондо тогтоогдо[...] харилсаанууд адли тэг[...] харилсалгын бата тог[...]тай үндэһэ һуури дээ[...] ехээр гаргагдажа [...]

[...] һайн хубилалтануудые [...] хэрэгтэ өөһэды[...] хүсэлэл оролдолго, мүн [...]най болон тус тус [...] хэһэн эдэбхитэй ал[...]. Политическэ зүбшэ[...] комитедэй баталан [...] документнүүд, тэрэ тоодо: 1966 ондо Бухарестдэ абтаһан Деклараци, 1969 ондо Будапештдэ абтаһан хандалга, 1970 ондо Берлиндэ хэгдэһэн мэдүүлгэ, 1972 ондо Прагада абтаһан Деклараци, 1974 ондо Варшавада абтаһан коммюнике шухалын шухала үүргэ дүүргээ гэжэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд тэмдэглэнэ. Европын бусад гүрэнүүдэй оруулһан хубитые, илангаяа арад ниитын, энэ түбиин түрүү үзэлтэй ба демократическа хүсэнүүдэй дүүргэһэн үүргые тэдэнэр мүн лэ тэмдэглээ. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөө зарлаха үүсхэл гаргаһан, тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан Варшавска договорто хабаададаг гэшүүн-оронууд шухала үүргэ дүүргээ, тэрээндэ Европын 33 гүрэн, США ба Канада хабаадалсаа һэн. Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөн түүхэтэ удха шанартай уласхоорондын ушар событи болоо бэлэй.

I

Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй дүнгүүд — тэрээндэ хабаадаһан бүхы гүрэнүүдэй бүгэдын амжалта, ухаансар бодолой, политическэ бодото байдалые зүбөөр сэгнэлгын илалта мүн болоно гэжэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд тоолодог юм. Хельсинкидэ абтаһан гол ёһонууд ба хэлсээнүүд эб найрамдал улам саашадань бэхижүүлгын үргэн ехэ, тодо һонор үндэһэ һуури мүн болоно. Энэ түби дээрэ байгуулагдаһан гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта удаан саг соо һайнаар нүлөөлхэ түгэс хүсэн тэдээн соо бии юм. Эдэ гол ёһонууд болон хэлсээнүүдые бодото хэрэг дээрэнь хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгэ Европын — аюулгүй байдалтай, харилсаа холбоотой Европын шэнэ түхэл шарай бүрилдүүлнэ бшуу.

Шахардуу байдал һулаоуулгые гаһалгаряагүйгөөр бэелүүлэгдэдэг болгохын тулада, мүн тэрэниие улам бүри хүсэ нүлөөтэй, бүгэдые хабаадуулһан али бүхы талын хүгжэлтэтэй болгохын тулада хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха шухала гэжэ ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүд батаар этигэжэ байһанаа Түгэсхэлэй акт соогоо элирхэйлэн мэдүүлээ. Тус зүблөөн Европодо болоһон хубилалтануудые тодоруулан харуулаа, тиигээд фашизмда эсэргүү дайнда арадуудай илаһанай, мүн дайнай һүүлээрхи хүгжэлтын эсэстэ, амгалан сагай ба аюулгүй байдалай эрхэ байдалда ажаһууха, харилсаха гэһэн тэдэнэй дура зоригые батадхаһанай эсэстэ энэ түби дээрэ тогтоһон газар дайдын ба политическэ бодото байдалые батадхан гэршэлээ.

Ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэн бүхэн тэрээндэ хабаадаһан бусад гүрэнүүдтэй, ондоошье бүхы гүрэнүүдтэй байгуулһан харилсаагаа иимэ гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ тогтоохо гэбэл: бүрин эрхэ, бэеэ даанхай байдалда хабаатай эрхэнүүдые хүндэлэлгэ; хүсэ хэрэглэхэгүй гү, али хүсөөр занахагүй; хилэнүүдэй эбдэршэгүй байлга; гүрэнүүдэй газар дайдын бүрин бүтэн байлга; арсалдаануудые эбэй ёһоор гүримшуулга; дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй; хүнэй эрхэнүүд болон гол эрхэ сүлөөе хүндэлэлгэ; арадуудай адли тэгшэ эрхэ ба хуби заяагаа өөһэдынь мэдэхэ эрхэ; гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоон; уласхоорондын эрхын талаар абаһан уялгануудаа үнэн сэхээр дүүргэлгэ гэһэн уялга ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүд абаа. Али алиндаа ашатуһатай харилсаа холбооной шэглэл болон хүгжэлтын түхэл маягууд тодорхойлогдоһон, зүбшэгдэһэн байна.

Ниитэ Европын зүблөөнэй һүүлээр үнгэрһэн саг тэрэнэй дүнгүүдэй болохотой һайн байһые, тэдэниие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ боломоор байһые батадхан харуулна Хүтэлбэрилхы политическэ ба гүрэнэй ажал ябуулагшадай хоёр талын уулзалганууд дээрэ, мүн бусад тушаалтадай хэһэн хоёр талын ба олон талын хэлсээнүүдэй үедэ Хельсинкидэ баталагдаһан хэлсээнүүдые бэелүүлхэ гол шухала олон асуудалнууд хаража үзэгдээ һэн. Политическэ зүбшэлэлгэнүүд ба харилсаанууд улам үргэдэнэ. Тэдэ хадаа гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэеэ ойлголсолгые бэхижүүлхэ ябадалда туһална. Шухала политическэ документнүүдтэ гар табигдаа, экономическа, научно-техническэ ба соёлой холбоо барисаа, хүнүүдэй хоорондо хани харилсаа хүгжөөхэ тухай хэлсээнүүд баталагдаа. Эдэ хэлсээнүүд гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта бүри элдэб янзын, бүрин ашаүрэтэй шэнжэ шанар олгоно. Этигэлсэхэ ябадал бэхижүүлхэ хэмжээнүүд тухай хэлсээнүүдэй ёһоор сэрэгэй талаар хэхэ томо һургуулинууд тухай мэдээсэлнүүд урид шалан эльгээгдэдэг, сэрэгэй зарим һургуулинуудта ажаглагшад уригдадаг байха юм.

Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха асуудалнууд түрүү үзэлтэй политическэ партинуудай болон ниитын организацинуудай саг үргэлжын анхарал оролдолгодо байдаг. Европын 29 коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Берлиндэ болоһон зүблөөн хадаа түгшүүрилтэ байдал һулаоуулгые улам гүнзэгырүүлхэ, дайнай аюулые бага болгохо, буу зэбсэг хуряаха тушаа тодорхой хэмжээнүүдые абахын түлөө, энэ түби дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ политическэ ба ниитын хүсэнүүдэй ажал ябуулгые өөһэд хоорондонь үргэнөөр тааралдуулхын тула эрид шиидэнги байһанаа харуулаа.

Европодохи политическэ оршон байдал бүхы дээрээ «хүйтэн дайнай» үлэгдэлнүүдһээ улам ехээр сүлөөржэ байна. Зүгөөр бүгэдэ ниитын эб найрамдал мэтэ, Европодо эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэг, мүн шахардуу байдал һулаоуулха ябадал бага бэшэ бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг байха юм. Хёморо то байдал бии болгохо гэжэ оролдодог, буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад бүтээлгые һужэрөөдэг, гүрэнүүдэй сүлөөтэ байдал ба мүнөөнэй хилэнүүдэй эбдэршэгүй байлгые, шахардуу байдал улам саашадань һулаоуулгын арга боломжо ба тэрэнэй хэрэгтэй байһые һэжэглэхэ гэжэ һэдэдэг, империалис политикын хуушанай онол аргануудые дахин бии болгодог хархис этэгээдүүд. милитаризмын ба үһөө мэеэгээ нэхэдэг хүсэнүүд үшөөл бии байһаар. Эдэ хүсэнүүд гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха ябадал үүдхэдэг, али нэгэн орондо дотоодын ямар гурим байха ёһотойб, ямар партинууд правительствын ажал ябуулгада хабаадалсаха эрхэтэйб, ямарынь эрхэгүйб гэжэ тэдэнэр арадуудта зонхилон баадхаха хүсэлэнтэй һэн ха. Тэдэнэй нүлөөн доро Түгэсхэлэй актын удха ба шэнжэ ёһые хазагайруулха. Хельсинкидэ баталан абтаһан гол ёһонууд ба хэлсээнүүдые буруугаар тайлбарилха һэдэлгэнүүд хэгдэнэ. Түгэсхэлэй актын захяа заабаринуудые дүүргэхэ, мүн уласхоорондын байдалые улам саашадань һайжаруулмаар алхамуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ тогтуүригүй, шууд сэхэ бэшэ ябадал гаргагдана.

Манай үедэ Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдал хубаагдашагүй. Тэдэ хадаа шэлэлгын асуудал байжа шадахагүй гэжэ ажабайдал харуулна. Шахардуу байдал һулаоуулха политикаһаа ондоо ухаансар тиимэ политика байхагүй, ниитын байгуулалтаһаа дулдыданги тэрэ хадаа бүхы гүрэнүүдтэ тон адляар хэрэгтэй юм. Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд гадаадынгаа политикын али бүхы ябуулгануудта энээниие бата найдамтайгаар, хэлбэришэгүйгөөр баримталдаг юм.

Амжаһан туйлалтануудаа сахиха. бэхижүүлхэ зорилгоор уласхоорондын шахардуу байдал һулаоуулгын һөөргөө тэхэришэгүй түхэл шэнжэтэй болохо ябадал туйлаха шухала. Европодо аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тушаа абтаад байһан уласхоорондын уялгануудта нарин нягтаар хандаха, эдэ уялгануудые хазагайруулхагүй, саг үргэлжэ урагшаа, бэе бэеэ ойлголсолгын ба харилсаа холбооной шэнэ туйлалтанууд тээшэ дабшаха, гаража боломоор зүрилдөөнүүдэй эшэ үндэһые усадхаха зам хамтааран бэдэрхэ хэрэгтэй

Энэ хадаа Хельсинкидэ зүбшэгдэһэн гол ёһонуудаи үндэһөөр шууд сэхэ ажаллажа, ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан бүхы гүрэнүүд сэрэгэй зүрилдөөнүүдые һулаоуулха тушаа хэмжээнүүдые абалгада, буу зэбсэг хуряалгада туһалха ёһотой гэһэн эрилтэ табина.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөнэй

КОММЮНИКЕ

[...] барисаан, холбоо ха[...]ан болон бэе бэедээ [...]алсаха тухай Варшав[...]оговорто хабаададаг гү[...]дэй Политическэ зүб[...]гын комитедэй зүблөөн [...] оной ноябриин 25—26[...]харестдэ болобо.

[...]блөөндэ иимэ нюурнууд [...]алсаа гэбэл:

[...]гариин Арадай Рес[...]каһаа — Тодор Жив[...] — Болгариин коммунис [...]ин ЦК-гай Нэгэдэхи [...]тарь, Болгариин Ара[...] Республикын Гүрэнэй [...] Түрүүлэгшэ, делега[...] толгойлогшо; Станко [...] — БКП-гэй ЦК-гай [...]бюрогой гэшүүн, НРБ-[...]министрнүүдэй Соведэй [...]лэгшэ; Петр Младенов [...]эй ЦК-гай Политбюро[...]шүүндэ кандидат, — [...]эй гадаадын хэрэгүү[...]министр: Милко Балев [...]КП-гэй ЦК-гай гэшүүн, [...]эй ЦК-гай Нэгэдэхи [...]ариин кабинедэй ди[...] Димитар Станишев [...]-гэй ЦК-гай гэшүүн, [...]эй ЦК-дахи гадаадын [...]ын болон уласхоо[...] харилсаанай таһагые [...]

[...]ниин Арадай Респуб[...] — Янош Кадар — [...] хүдэлмэришэнэй [...] партиин ЦК-[...] Нэгэдэхи секретарь, делегациие толгойлогшо; Дьердь Лазар — ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Андраш Денеш — ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь, Фридьеш Пуйя — ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр;

Германиин Демократическа Республикаһаа — Эрих Хонеккер — Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй соведэй түрүүлэгшэ, делегациие толгойлогшо: Вилли Штоф — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Герман Аксен — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь; Оскар Фишер — СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Пауль Марковски — СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай уласхоорондын холбооной таһагые даагша: Херберт Кроликовски — СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, гүрэнэй секретарь, ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо;

Польшын Арадай Республикаһаа — Эдвард Герек — Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, делегациие толгойлогшо; Петр Ярошевич — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Эдвард Бабюх — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь; Стефан Ольшовский — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр: Рышард Фрелек — ПОРП-ын ЦК-гай секретарь; Ежи Ващук — ПОРП-ын ЦК-гай гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретариадай канцеляриие даагша:

Румыниин Социалис Республикаһаа — Николае Чаушеску Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент, делегациие толгойлогшо: Маня Мэнеску — РКП-гэй ЦК-гай Политисполкомой гэшүүн, СРР-эй правительствын премьер-министр: Илие Вердец — РКП-гэй ЦК-гай Политисполкомой гэшүүн, РКП-гэй ЦК-гай секретарь: Штефан Андрей — РКП-гэй ЦК-гай Политисполкомой гэшүүндэ кандидат, РКП-гэй ЦК-гай секретарь: Аурел Дума — РКП-гэй ЦК-гай секретарь; Джордже Маковеску — РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр;

Совет Социалис Республикануудай Союзһаа — Л. И. Брежнев — Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, делегациие толгойлогшо; А. Н. Косыгин — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; А. А. Громыко — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; К. Ф. Катушев КПСС-эй ЦК-гай секретарь; К. У. Черненко — КПСС-эй ЦК-гай секретарь; К. В. Русаков — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша; А. М. Александров КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша:

Чехословакиин Социалис Республикаһаа — Густав Гусак — Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Чехословакиин Социалис Республикын Президент, делегациие толгойлогшо; Любомир Штроугал — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ; Васил Биляк — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь: Богуслав Хнеупек — КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр: Антонин Ваврун — КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай уласхоорондын политикын таһагые даагша.

Мүн тэрэшэлэн Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай начальник — Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшын нэгэдэхи орлогшо, армиин генерал А. И. Грибков болон Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй генеральна секретарь Н. П. Фирюбин гэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөндэ хабаадагшад эб найрамдалай, мүн уласхоорондын шахардуу байдалые һулаоуулгые улам гүнзэгырүүлхын түлөө, Европодо аюулгүй байдал батадхахын, холбоо харилсаа хүгжөөхын түлөө саашанхи тэмсэлэй шухала асуудалнуудаар һанамжаяа андалдаһан байна.

ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад «Уласхоорондын шахардуу байдал һулаоуулхын тула шиидхэгдэхэ шэнэ зорилгонуудай түлөө, Европодо аюулгүй байдал бэхижүүлхын, харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө» гэһэн деклараци нэгэн дуугаар абаа.

Түгэсхэлэй актда гараа табиһан бүхы гүрэнүүдэй зүгһөө ядерна буу зэбсэгые бэе бэедээ эсэргүүгээр түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялга даажа абаа һаань, энэнь эб найрамдалые, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, оронууд болон арадуудай хоорондо бэе бэедээ этигэхэ ябадал түрүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа болохо байгаа гэжэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд тоолоно. Тэдэнэй һэйшааһан договортой проект, мүн Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй тусхай хандалгань Европодо аюулгүй байдал болон холбоо харилсаа тогтоохо талаар зүблөөндэ хабаадаһан бусад бүхы гүрэнүүдэй үзэмжэдэ эльгээгдэбэ.

Декларациин болон договортой проектын текстнүүд амяараа толилогдобо.

Договорой хэмжээгээр политическэ холбоо харилсаа бэелүүлхэ онһые саашадань нарижуулха зорилгоор Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй органууд болгон, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй комитедые ба Нэгэдэмэл секретариат байгуулха гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Политическэ зүбшэлэлгын комитет хадаа Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэмэл командованиин хэһэн бодото ажал хүдэлмэри тухай штабай начальнигай элидхэлые шагнаа.

Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөн бэе бэеэ гүйсэд ойлголсолгын, аха дүүгэй ёһоной хани барисаанай, нягта харилсалгын оршон байдалда үнгэрөө. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүд дэлхэйн политикын гол шухала асуудалнуудаар нэгэн һанадтай гэжэ мүн һанамжаяа андалдалга харуулаад, эб найрамдалай болон социализмын түлөө, уласхоорондын холбоо харилсаанай болон арадуудай хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй үг зорилгонуудай нэгэн байһые дахин гэршэлэн харуулаа

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Е. Н. МОРОКОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын сүүдэй органуудта удаан саг соо үнэн [...] ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһойнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно [...] түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Морокова** Екатерина Николаевнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотоар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ

[Ул]аан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
[19]76 оной ноябриин 23.

ВАСХНИЛ-ай НҮҮДЭЛ СЕССИ

АЛМА-АТА (ТАСС-ай корр.) ВАСХНИЛ-эй ноябриин 23-да Алма-Атада нээгдэһэн нүүдэл сесси ороной зүүн районуудта хонин үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

ВАСХНИЛ-ай президент П. П. Лобановай оролто үгэ соо, эрдэмтэдэй, партийна, совет, хүдөө ажахын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэлнүүд дотор энэ һалбариие мэргэжүүлхэ, томоджохо, тэрэниие промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха, залуу хонишодые һурган бэлдэхэ талаар Казахстанай дүй дүршэлдэ ехэ анхарал хандуулагдаа КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр хонин ажалай арга һөөсэнүүдые эрхим һайнаар ашаглаха тодорхой харгы замуудые сугларагшад зүбшэн хэлсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев сессиин хүдэлмэридэ хабаадана.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАДАГ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ДУРАДХАЛ

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй 1976 оной ноябриин 25—26-да Бухарест хотодо болоһон зүблөөндэ хабаадахадаа, дай саралгатай, уласхоорондын шахардуу байдал һулаоуулгые гүнзэгырүүлгэтэй, Европо түбидэ аюулгүй байдал бэхижүүлхын ба али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө тэмсэлтэй холбоотой асуудалнуудые хаража үзэһэн байна.

Зүблөөнэй дүнгүүдэй, Түгэсхэлэй акт тушаа тэрээндэ хабаадагшадай абаһан уялгануудай һайн ехэ удха шанартай байһыень аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнһөө хойшо үнгэрһэн үе саг баталбагаад эдэнэр тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хүсэлэл оролдолгонуудаа саашадань үргэдхэхэ шухала гэжэ бодото байдалай тодорхойлжо байһые тоолон, имагтал энэ шэглэлээр ажал ябуулгаяа үргэлжэлүүлхые шиидэнги байһанаа Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүд тусхай Деклараци соогоо мэдүүлээд, нэгэ нэгэндээ эсэргүүгээр ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялгануудые Түгэсхэлэй актда гар табиһан бүхы гүрэнүүдэй абаа һаань, дээрэ дурдагдаһан зорилгонуудта харюусаха байгаа гэжэ эдэнэр тобшолон хэнэ.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй — Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын — хамтаараа үгээ ойлголсоһоной үндэһөөр зохихо договорой проект энэ бэшэгтэ хабсаргагдан, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан бүхы бусад гүрэнүүдэй үзэмжэдэ табигдана.

* * *

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй 1976 оной ноябриин 26-да Бухарестдэ болоһон зүблөөн дээрэ тэрэ баталагдан абтаа.

ПРОЕКТ

ДОГОВОР

Хэлсээ баталжа байһан дээдэ зэргэтэ талanууд гэжэ доро нэрлэгдэһэн, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүд энэ зүблөөнэй Түгэсхэлэй актын зорилгонуудаар, тодорхойлолгонуудаар урмашан зоригжожо:

хоорондохи этигэл найдабаряа бэхижүүлхэ, сэрэгэй хёморо зүришэлдөөе һулааруулха, буу зэбсэгүүдые хуряалгада нүлөөлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хамтын шэнэ ябуулга бэелүүлхые хүсэжэ;

ООН-ой Уставай зорилгонуудай, гол ёһонуудай үндэһөөр ажал ябуулхые хүсэжэ байһанаа мэдүүлэн;

нэгэ нэгэндээ эсэргүү харшаар ядерна буу зэбсэг хэрэглүүлхэгүйе гэхэ гү, али хэрэглэлгын аюул түбэгые усадхан зайсуулхые шууд сэхээр шиидэн;

Европо болон бүхы дэлхэй дээрэ ядерна дайнай аюул саралгада хубитаяа оруулхые эрмэлзэн оролдожо, иимэ уялга абана:

I СТАТЬЯ

Нэгэ нэгэндээ зүрюу харшаар газар дээрэ, далай дээрэ. агаарта, замбуулинай дайдада ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй.

II СТАТЬЯ

I статья дотор хараалагдаһан уялга гансал гүрэнүүдэй газар дайда дээрэ бэшэ, харин эдэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байһан бүмбэрсэг дэлхэйн али бүхы райондо хабаатай.

III СТАТЬЯ

Энэ договор болзоргүй юм.

IV СТАТЬЯ

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда 1975 оной августын 1-дэ Хельсинки хотодо гар табиһан алишье гүрэн договорто гараа табиха аргатай.

V СТАТЬЯ

1. Тэрээндэ гар табиһан гүрэнүүд энэ договорые эсэслэн баталха зэргэтэй. Эсэслэн баталалгын грамотанууд хадагалжа байхаар томилогдоһон ...... правительствын хадагаламжада тушаагдаха

2. Эсэслэн баталалгын грамота тушааһан сагһаань хойшо хэлсээ баталһан тала бүхэндэ договор хүсэндөө орохо юм.

VI СТАТЬЯ

1. Ород, англи, испан, итальян, француз, немец хэлэнүүд дээрэ тон адли удхатай тексттэй энэ договор . . . . . правительствын хадагаламжада дамжуулагдан үгтэхэ.

2. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставай 102-дохи статьягай үндэһөөр договор бүридхэлдэ абтаха.

Л. И. БРЕЖНЕВ К. А. ПЕРЕСТЭЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Венесуэлын Республикын Президент Карлос Андрес Перестэй ноябриин 27-до Кремль соо уулзаба.

Л. И. Брежневэй, К. А. Пересэй хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн боложо, совет-венесуэлын хоёр талын харилсаае хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдые, мүнөөнэй уласхоорондын байдалай үндэһэн шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

СССР-эй ба Венесуэлын хоорондохи адли тэгшэ эрхэтэй, али алиндань ашатай туһатай харилсаае үргэдхэхэ, хоёр ороной арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа хоёр тала мэдүүлээ.

Л. И. Брежнев, К. А. Перес шахардуу байдалые саашадань һулааруулхын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха талаар тодорхой дүнгүүдые туйлахын, буу зэбсэгүүдые хуряахын, уласхоорондын аюулгүй байдал ба эб найрамдал бэхижүүлхын тула бүхы гүрэнүүд, арадууд хүсэлэл оролдолгоёо эдэбхижүүлхэ зэргэтэй гэжэ Л. И. Брежнев, К. А. Перес нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-һээ Венесуэлдэ байдаг элшэн сайд В. Н. Казимиров, Венесуэлын гадаадын хэрэгүүдэй министр Рамон Эсковар Салом. үйлэдбэриин эмхидхэлэй ба хинaлтын гүрэнэй министр Кармело Лаурна Лессер. Венесуэлһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Регуло Бурельи Ривас, Венесуэлын гадаадын худалдаа наймаанай институдай директор Рейнальдо Фигередо Планчарт хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

ЭХЭ ОРОНДОО БУСАХАЯА МОРДОБО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан Венесуэлын Республикын Президент Карлос Андрес Перес ноябриин 27-до Москваһаа мордобо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев болон бусад тусхай тушаалтад Венесуэлын Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковско аэродром дээрэ ехэ айлшанза үдэшэбэ.

(ТАСС).

X ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ЭРХИМ ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые эрхим шанартайгаар бүтээжэ, саг болзортонь захигшадтаа эльгээхын тула манай заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд ехэ оролдолго гаргана. Бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, орёо нарин оньһон түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ хүн бүхэн эрмэлзэнэ.

Бидэнэр нэн түрүүн продукциин шанарые һайжаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулнабди.

Шанар һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэн хүтэлбэрилхын тула заводой ахалагша инженерэй хүтэлбэрилгэ доро координационно совет эмхидхэгдэһэн байна. Заводой бүхы гол мэргэжэлтэд советэй бүридэлдэ оролсоо. Советэй гэшүүд Львовско гурим нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна. Заводтомнай голодоһогүйгөөр продукци бүтээхэ Саратовска гурим хэрэглэгдэнэ. Тэрэниие улам нарижуулан гуримшуулжа, Львовско гуримай эрилтэтэй тааруулха гэһэн зорилготойгоор ажал ябуулганууд хэгдэнэ. Координационно совет КСУКП (продукциин шанар һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэн хүтэлбэрилхэ комплексно гурим) нэбтэрүүлхэ ниитын жугим зохёонхой.

Зургаан хүнһөө бүридэһэн партийна комисси байгуулагдаа. Энэ комиссиие инженер В. З. Квашнин хүтэлбэрилнэ. Тиигэхэдэ хиналтын комитедэй дэргэдэ ажалай шанар шалгаха сектор эмхидхэгдэнхэй. Продукциин шанарые һайжаруулха талаар манай заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд ехэхэн ажал хүдэлмэри хэжэ байна.

Эрхим шанартайгаар продукци бүтээхэ гэшэ хүдэлмэришэнэй шадабари мэргэжэлһээ, оролдолгоһоо, һэшхэлһээ ехэ дуладыдаха болоно бшуу даа. Ажалдаа ямараар ханданаш, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ талаар хэр хүдэлнэш. Эндэһээл хамаг амжалтанууд эхитэй гээд һанагдана. Заводоймнай хүдэлмэришэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлэн һурана. Байгша оной эхинһээ 733 хүдэлмэришэд хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ мэргэжэл шудалһан, 703 хүдэлмэришэд мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд заводоймнай цехүүд соо олон ааб даа. Эдэнэр хододоо һайн шанартай продукци гаргажа, олоной һайшаал магтаалда хүртэжэ байдаг.

В. Л. Воронинай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив хүүргэнүүдэй проледүүдые хабсаргадаг юм. 50—60 метр ута хэрэгсэлнүүдые нэгэшье голодоһогүйгөөр бүтээжэ, бусаалтагүйгөөр тушаадаг болонхой. Эдэнэр хайшан гээд иимэ һайн үрэ дүн түйлана хаб? Тиимэ ехэ нюусанууд эндэ үгы юм. Бригадань 12 хүдэлмэришэн. Эдэнэр электро-гагнууршанай слесариин эгээл дээдын мэргэжэлтэйнүүд. Дүрбэн жэлэй туршада эдэнэй бригадаһаа гансашье хүдэлмэришэн гаража ошоогүй. Дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд нэгэ һанал бодолтойгоор хүдэлхэдөө иимэ һайн үрэ дүнгүүдые түйлана ха юм.

Хүүргэнүүдэй проледүүдые хабсаргадаг 1-дэхи цехэй электро-гагнууршан А. В. Непомнящий бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээдэгээрээ коллектив дотороо мэдээжэ болоһон юм. Электро-гагнуури хэхэ ажалай технологи залуу хүдэлмэришэн һайн мэдэнэ. Үдэшэндөө һуража, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. Энээн дээрэһээл һайн шанартайгаар ажалаа бүтээжэ, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые олоор бүтээн гаргаха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана бшуу даа. Дурдаха болоо һаа, иимэ ажалша бэрхэ хүнүүд манай заводто олон. Эдэнэй дүй дүршэлые, түрүү онол аргануудые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ шадаа һаа, манай хүдэлмэришэд һайн үрэ дүн түйлаха дүүрэн арга боломжотой гээд һанагдана.

Теэд хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэээшэ ганса хүдэлмэришэдһөө дуладыдалаг бэшэл ха юм. Продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ инженернүүд, техникүүд, цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мастернууд хаба шалалаа оруулха ёһотой. Заримдаа хүүргэнүүдэй проледүүдэй чертеж удаанаар хэгдэнэ, алдуутай байдаг. Хүүргэнүүдэй проледүүдтэ хэрэгтэй материал дуталдана. Бидэнэр һарын һүүл багаар ехэнхи продукцияа бүтээнэбди. Яаралтайгаар хүдэлэгдэнэ. Тиигэжэ голодоһон гараха һанана. Мүнөө бүхы продукциингаа 79 процентынь техническэ хиналтын таһагта эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаанабди. Энэ тоо, баримтануудые хараад үзэхэдэ бидэнэр үшөөл муугаар хүдэлнэбди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдтэ хаа-яа буруугаар нүхэн гаргагдана. Электро-гагнуури үшөөл һанаһанда хүрэхэгүйгөөр хэгдэхэ ябадал үзэгдэнэ. Муу шанартай түмэр заримдаа асарагдана.

Бидэнэр тон харюусалгатай ажал хэжэ байнабди. Нэгэшье деталь буруугаар хэжэ, килограммшье түмэр мүнин һалгааха эрхэгүйбди. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэһэн эрилтэ мүнөө хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдахал ёһоороо табигдана. Хүдэлмэришэн, инженер, техник бүхэн продукциин шанар һайжаруулха тухай бодомжолхо мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлхэ болоно. Тэрэгүйгөөр ямаршье амжалта түйлагдахагүй.

Би заводой кислородно цехтэ хүдэлнэб. Манай ажалһаа ехэхэн юумэн дуладыдаг. Бидэнэр заводой оньһон түхеэрэлгэнүүдые хашагдаһан агаараар ханганабди. Хэмһээ багаар агаар үгөө һаамнай оньһон станогууд һулаар хүдэлжэ, голодоһон гаража болохо бшуу. Тиимэһээл бидэнэр ажалдаа ехэл наринаар хандажа, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, заводой станогуудые тусхай агаараар таһалгаряагүйгөөр ханганабди. Манай компрессоршигүүдэй зэмээр голодоһоной гараһан ушар үзэгдөөгүй. Манай цехэй хүдэлмэришэд урдаа табигдаһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бэшэшье цехүүдэй хүдэлмэришэд ажалдаа нарин нягтаар хандана.

Заводоймнай коллектив продукци эрхим шанартайгаар бүтээжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ хүсэлэнтэй. Энэ хараа зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэмнай заводой дирекци, партийна болон профсоюзай организацинууд ехэ туһа хүргэнэ.

А. НИКОЛАЕВ.
Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой компрессорщик, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Ажалшадай ажаһуудалай-культурна хэрэглэмжэ хангаха эмхи зургаануудай үбэлэй сагта хэр зэргэ хүдэлжэ байһан тухай асуудал КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюрогой үзэмжэдэ табигдаба. Энэ шухала асуудал зүбшэн хэлсэлгын үедэ олон тоото дутуу дунданууд элирһэн байна. Зарим соёлой байшангууд, эмнэлгын эмхи зургаанууд, худалдаа наймаанай организацинууд үбэлэй сагта тордиһо торосогүйгөөр ажаллаха дүүрэн арга боломжогүй байһаар. Тиимэһээ үбэлжэлгэдэ гараад байһан малшадые хангаха хэрэг һанаһанда хүрэмэ һайн бэшэ

Гадна ехэнүүд һү һаалиин фермэнүүдтэ бии болгогдоһон улаан булангууд мүнөө болоторoo дулаалагдаагүй, хүсэд хүрэхөөр түлеэн асарагдаагүй. Энээнһээ боложо тэндэ хүдэлмэри ябуулха аргагүй болоһон байха юм.

Жэшээлхэдэ, «Первомайский», Хэжэнгын, Чисаанын совхозуудай Боршогор, Леоновко, Доодо-Һүүжэ гэжэ газарнуудта баригдажа байһан улаан булангууд мүнөө болотор дууһагдаагүй байһаар. Харин Худанай совхозой Могсохон, Үлзытэ, «50 лет Октября» совхозой Орот, Хэжэнгын совхозой Ушхайта тосхонуудтахи соёлой байшангууд, болон библиотекэнүүд заһабарилагдангүй үлэһэн тула, хаагдаатай байһан зандаа.

ШУХАЛА ХАҺА САГТА

Зарим газарта дул... гын түхеэрэлгын мууса... барилагдаһанһаа боложо... соонь хүйтэн байха... нууд дайралдана. Чисаа... участково больницада... байдал ушаранхай. З... хүдөөгэй магазинууд, п... отделенинүүд баһал ии... хүү байдалда оронхой... бюро дээрэ онсо тэмдэ... дээ.

Харин иимэ бэйд... байбашье, зарим ажахы... дай парткомуудай секрет... нар зохихо хэмжээнүүд... абанагүй. Тиихэдээ КПСС... райкомой 1976 оной ф... лиин 20-ной бюро ... «Гүүртэ, фермэнүүдтэ у... булангуудые бариха, ... болгохо тухай» аймсов... гүйсэдкомой 1976 оной ... тябриин 10-най заседани... рэ «Аймагай ажал... ажаһуудалай хэрэгл... үбэлэй сагта хүсэд дүүр... хангаха тухай» абтаһан ... тоолнууд мүнөө болот... хүсэд дүүргэгдэнгүй ул... байха юм.

«50 лет Октября» со... зой парткомой секр... Ц.-О. Д. Ёндонов, Чисаа... совхозой парткомой сек... тарь Д. Д. Дашицыре... аймагай больницын гл... врач С. Ц. Цыреторов ... бусад хүтэлбэрилэгшэд ... мэтын дутуу дундан... дары усадхаха эрид ... жээнүүдые абаха ёһото... жэ бюрогой баталан ... тогтоол соо сэхэ заагдана.

Р. ЦЫМПИЛОВ.
КПСС-эй райком... таһагые даагша.

ҺАЙН ДҮН ТУЙЛАБА

Нютагай мэдэлэй предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 3-дахи кварталай дүнгөөр Баргажанай райпогой коллектив (правлениин түрүүлэгшэ М. П. Стельмашенко, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Р. О. Молчанова) эрхим үрэ дүн туйлажа, 1-дэхи һуури эзэлээд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, облпрофсоветэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан абаха бол... Баргажанай райпогой ... лектив розничнэ худал... наймаанай түсэб 105 ... цент, олзо оруулха т... 122 процент дүүргэһэн ... на. Нёдондоной энэ үеы... тэй жэшэбэл, аймагай хү... даа наймаанай хүдэл... шэд эд бараанай эрьесын ... сэб 8,2 процентээр ехэ ... гоо.

Манай корр.

Манай үеын хүн

НУРГАЯН ХУСАИНОВАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТА

Байгша оной июниин 2-то «Манай үеын хүн» гэжэ ниитэ гаршаг доро Шулуутайн леспромхозой партийна комитедэй секретарь В. И. Найденовай «Ажалша гэһэн алдартай» гэһэн корреспонденци манай газетэдэ толилогдоо һэн. Юһэдэхи табан жэлэй туршада леспромхозой эрхим бригаданuудай нэгэн — Н. Хусаиновай даадаг комплексно бригадын хүдэлмэри тухай, тэрэнэй бригадир тухай автор хөөрөө һэн.

Арбадахи табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэһэн үүсхэл тус бригада гаргаа һэн гээд эндэ хэлэгдэнхэй.

Владимир Иванович паа хонходожо, тус бригадын хүдэлмэри тухай редакцида мэдээсэбэ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй һүүлшын һаранууд ябажа байна. Нургаян Хусаиновай даадаг бригада ажалайнгаа хүбшэргэ шанга татаад ябана, һараһаа һара бүхэндэ модо бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Энээнэй ашаар мүнөө жэлэйнгээ түсэбые байгша оной октябриин 5-да сүм дүүргээ. Тус бригадын модо бэлэдхэхэ жэлэйнь түсэб 10544 кубометр байгаа һаа, ноябриин 1-нэй мэдээгээр 14510 кубометр бэлэдхээд байба. Ноябрь һарадашье һайнаар хүдэлжэ байна. Хахад һарынгаа түсэб тус бригада мүн лэ үлүүлэн дүүргээ.

Иимэ болоһонһоо хойшо комплексно бригадынхид хэлэһэн үгэдөө хүрэхын, абаһан социалис уялгаа бэелүүлхын түлөө найдамтайгаар тэмсэжэ ябана. Бригадын гэшүүд бултадаа хүүшаараа үлэнхэй.

В. НАЙДЕНОВ.
Шулуутайн леспромхозой партийна комитедэй секретарь.

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү механизатор Фокей Иванович Ковалев энэ жэлэй социалис мүрысөөндэ мүн баһа түрүүлжэ гараа. Тэрэнэй хүндэдэ ажалай алдарай туг хэды дахин үргэгдөө.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү механизатор Ф. И. Ковалев.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ЭМХИТЭЙГЭЭР

Охин-Булагай механизаторнуудай гарилгада хабаадаха бүхы техникээ саг болзор соонь һайн шанартайгаар заһабарилха гэһэн социалис уялга манай механизаторнуудай дунда халуунаар дэмжэгдээ. Механизаторнуднай бүхы арга боломжоёо тооложо үзөөд, мартын 25-да хамаг техникээ заһабарилжа дууһаха гэжэ шиидээд, түрүүшын үдэрһөө эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ байна. Бидэ байгша ондо техникэ заһабарилха хүдэлмэреэ ехэ орой эхилээбди. Юуб гэхэдэ, энэ жэлэй сагай уларил ехэ орео байжа, таряа хүряалгыемнай ехэ унжагайруулһан байна. Тиибэшье хэдэхэн хоногой туршада табан трактор, хэдэн сеялкэ, плуг болон культиваторнууд заһабарилагдаа. Энэ хүдэлмэри дээрэ түрүү механизаторнууд Федор Матвеевич Вторушин, Георгий Федорович Дубинин гэгшэд илангаяа шалгарна.

Бидэ гансашье хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ техникээ бэлдэнэ бэшэ, мүн баһа комбайнуудаашье заһабарилжа эхилээбди. Совхозоймнай түбэй мастерской соо заһабарилгада хэрэгтэй зэр зэмсэгүүд, элдэб түхеэрэлгэнүүд гүйсэд бэлэгдэнхэй.

В. ГУСОВИКОВ.
«Шергинский» совхозой ахамад инженер.
Кабанскын аймаг.

АМЖАЛТЫН ЭХИН—ҮБЭЛЖЭЛГЭҺӨӨ

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, арад зоной һуудал байдалые бүри баян дэлгэр болгохо зорилготой аймагаймнай ажалшад урдаа табиһан зорилгонуудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхые оролдоно. Хүдөө ажахые бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ манай парти, правительство анхаралаа ехээр табина.

Аймагай ажахынуудай хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй туршада хэхэ хүдэлмэреэ гүйсэд тодорхойлонхой. Гүрэндэ һү, мяха, нооһо элбэгээр худалдахын, хараалһан түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын тула нэн түрүүн ниитын адууһа малда үбһэ тэжээлэй найдамтай бааза байгуулха зэргэтэй гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Байгша ондо Түнхэнэй аймагай колхоз, совхозууд жэлһээ жэлдэ улам олошоржо байгаа адууһа малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха талаар горитой хүдэлмэри хээ гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Хүдөөгэй ажалшадай шухалын шухала хүдэлмэри эмхи гуримтайгаар ябуулхын тула нютагай Советүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд, депутадууд ажахынуудта ехэ туһа хүргөө. Энэ харюусалгатай хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулжа шадаһанай ашаар аймагай ажахынууд ниитынгээ адууһа малда нёдондонойхидо орходоо 37 мянган центнер ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаа. Нёдондонойхитой жэшэбэл, Түнхэнэй совхоз хоёр дахин ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхээ. Мүн Туранай, Саянай совхозууд, «Восточные Саяны» колхоз нёдондонойхиһоо жэшээгүй ехэ тэжээлтэй малаа өндо оруулжа байна.

Ниитын адууһа малай тэжээлэй рациондо сенаж ехэ һуури эзэлдэг болонхой. «Сибиряк» колхоз үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 2 дахин ехэ иимэ тэжээл даража абанхай. Саянай совхоз 792 тонно сенаж дараа. Аймагай колхоз, совхозуудта 1975 онойхиһоо 300 тонно ехэ ногооной гурил бэлэдхэгдээ. Өөрын бэлэдхэһэн концентрат һураггүй ехэ байхаар түсэблэгдэнэ.

Үбэлжэлгын үедэ мал ажалһаа продукци абалгые, гүрэндэ тушаалгые доошолуулжа яашье болохогүй. Тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые урдаа бараад һуужа байха саг бэшэ. Бүхы ажалаа зохихо зэргэ соонь эмхидхэжэ, бии байгаа арга боломжоёо гүйсэд элирүүлжэ, гүрэндэ мяха, һү тушаалгаяа эрид һайжаруулха хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд гол анхаралаа табиха зэргэтэй.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө Түнхэнэй, Саянай совхозууд, «Восточные Саяны» колхоз хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна. Эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд малаа шахан таргалуулха хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, байгша оной IV кварталда хүндэ шэгнүүртэй шахамалнуудые олоор тушааха. «Сибиряк» колхоз гүрэндэ һү тушаалгаар нилээд гээгдэлдэ оронхой.

1977 оной январиин 1-нэй байдалаар аймагаймнай ажахынууд 24967 эбэртэ бодо малтай, тэдэнэй 7270-ниинь үнеэд, 28039 хонитой, тэдэнэй 14.100-ниинь эхэ хонид, 3806 моритой, 3050 гахайтай, 28,1 мянган толгой шубуутай байха түсэбтэй. Эдэ бүхы малаа һайнаар ондо оруулха арга боломжо аймагай ажахынуудта бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Гэбэшье, зарим ажахынууд нёдондоной энэ үеынхиһөө багаар һү һаажа байна. Үнеэдые, тугаллаха гүнжадые дулаан байрада уяанда байлгажа, эдеэлүүлхэ гуримые аймагай диилэнхи совхозууд үшөө хангалтагүйгөөр ябуулна гэжэ хэлэлтэй. Энэ хэрэгые эмхидхэһэн байбашье, үнеэдые мэргэжэлтэдэй табиһан рационой ёһоор эдеэлүүлхэ хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд анхарнагүй.

Үбэлжэлгын харюусалгатай хаһа түлэг эхилээ. Гэбэшье ондо оруулагдаха бяруу, хашарагуудые һайнаар харууһалха хүдэлмэри Саянай, Түнхэнэй совхозуудта, «Сибиряк» колхоздо бирагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Энээнһээ уламжалан залуу малай гарзалха ябадал эдэ ажахынуудта ушарһаар. Хүшөөр һула бяруу, хашарагуудые дулаан байрада байлгажа, һайнаар эдеэлүүлхын тула ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд бодото хэмжээ үшөөл абанагүй. Иимэ хүдэлмэри гансал Түнхэнэй совхоздо муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй.

Аймагай ажахынуудай гүрэндэ тушааһан һүнэй шанар тушаа тогтомоор гээд һанагдана. Колхоз, совхозуудай юһэ һарын туршада бэлэдхэлэй пунктнуудта ябуулһан бүхы һүнэй 14,6 процентнь муу шанартайгаар абтаа. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой энэ хугасаада гүрэндэ тушааһан һүнэй гурбанай нэгэ хубинь муу шанартай байшоо. Саянай совхоз мүн лэ энэ талаар ехэхэн дутагдалтай. Үнеэдые һааха, һүнэй амһартануудые зүбөөр хадагалха, һү тушаан абадаг пунктнуудые зүбөөр эмхидхэхэ юрэнхы заабаринуудые хазагайруулһанай гэмээр гүрэндэ муу шанартай һүн тушаагдана гэжэ хэлэлтэй.

Хүндэ шэгнүүртэй мал гүрэндэ тушааха хэрэг аймагай диилэнхи ажахынуудта үшөө хангалтагүй байһаар. Бэлэдхэлэй пунктда тушааһан малай шэгнүүр хараалһан түсэбһөө һураггүй доогуур. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Туранай совхозой гүрэндэ тушааһан ухэр бүриинь шэгнүүр тус бүридөө 276—292 килограмм татаһан байха юм. Тус ажахынуудай гүрэндэ тушааһан ухэр бүриин шэгнүүр аймагай дунда зэргын дүнгһөө 50—24 килограммаар бага.

Харюусалгатай хаһа — ниитын адууһа малай үбэлжэлгэдэ хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэдэй һуудал байдалые һайжаруулха, тэдэнэй ажаһуудалай эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха хэрэгтэ нютагай Советүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Худалдаа наймаанай эмхиин, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадуудай, медицинын хүдэлмэрилэгшэд холын фермэ отарануудай малшадай эрилтэнүүдые хангаха хүдэлмэриие тон наринаар түсэблэжэ, тэдэнэй хүндэтэй хүдэлмэридэ туһа хүргэхэ уялгатай.

Ф. САВЕЛЬЕВ,
аймагай Советэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник.
И. ПОЛХОНОВ,
аймсоветэй гүйсэдкомой секретарь.

АЛАС-ДУРНА ХИЗААРТА

МИЛЛИОН ТОННОҺОО ҮЛҮҮ

«Амурсталь» заводой металлургнууд жэлэй эхинһээ түсэбһөө гадуур 7500 тонно булад хабтайлгаһан юм. Тиигэжэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргээ.

Заводой коллектив ехэ зорилгонуудые табина. Табан жэлэй һүүл багта жэлэй туршада миллион тонно булад хабтайлгаха байбал, тэрэнээ 1978 ондо дүүргэхээр хараална. Иимэ үүсхэл Октябриин революциин орденой кавалер Н. Е. Кудринай хүтэлбэрилдэг бригада гаргаһан байна. Тус бригада үдэр бүри нормоёо хоёр үлүүлэн дүүргэнэ. Заводой булад хабтайлгагшад энэ бригадын түрүү дүй дүршэлдэ һурана.

Л. КУШНАРЕНКО.
Комсомольск-на-Амуре.

ТЕХНИКЭЕЭ АШАГТАЙГААР ХЭРЭГЛЭНЭ

«Лермонтовское» болбол шулуу нүүрһэнэй нилээд баян уурхай юм. Шулуу нүүрһэ эндэ нээмэл аргаар абадаг байна. Газарай хүрьһэ түргөөр хуулан абаха хүдэлмэри оньһожоруулагданхай, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэнэ. Энэ харюусалгатай участок коммунист Е. П. Клинковой хүтэлбэрилдэг бригадада даалгагданхай. Ажал хүдэлмэреэ шэнээр эмхидхэһэнэй ашаар оньһон техникээ ашагтайгаар хэрэглэнэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, экскаватор болон автомобильнууд урданайхидаа орходоо 1,5 дахин ехээр хүдэлдэг болоо.

Нүүрһэшэд түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлые сагһаа урид дүүргэхээр эрмэлзэнхэй.

Л. ЛИСОВСКИЙ.
Южно-Сахалинск

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

«Бор» гэжэ горно-химическэ нэгэдэлэй комплексно бригада түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие дүүргэбэ. Бригадые В. Ф. Хритинин толгойлно.

— Балаковскын «Химволокно» нэгэдэлэй, Бердянскын «Стекловолокно» заводой хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые бидэ эдэбхитэйгээр һайшаан дэмжээбди, — гэжэ В. Ф. Хритинин хөөрэнэ.— Туйлаһан амжалтамнай юуб гэхэдэ, ажалаа гуримшуулһан, тиигээд техникээ ашагтайгаар хэрэглэһэн байнабди. Тиигэжэ жэлэй дүүрэтэр 1200 метр газар үрэмдэн малтахабди.

«Бор» гэжэ нэгэдэлэй бүхы предприятинууд ажалай бүтээсэ нилээд ехээр дээшэлүүлээ, 2,5 миллион түхэриг гэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаа.

А. ЖЕЛТИКОВ.
Дальнегорск тосхон.

БАРТАА ЕХЭ ТАЙГЫЕ ҺЭТЭЛЭН

110 киловольт хүсэтэй Ленинское-Дежнево гэһэн электро-дамжуулгын лини сагһаа хоёр һараар урид ашаглалгада тушаагдаба. Биробиджанһаа эхи абаһан хоёр зуун километрэй электро-дамжуулгын лининь участок эгээ һүүлшынь болоно.

Электрын шэнэ хүүргэ бартаа ехэ тайгые һэтэ харбан татагдаа. Хорин метрһээ үндэр түмэр арангануудыень тусгаар түхеэрэлгэнүүд бодхооһон, бүхэлһэн байха юм.

Хабаровска хизаарай урдахи районуудта таряанай, овощой ба мяха-һүнэй совхозууд бии юм. Тус лини тэндэхи ажахынуудые элшэ хүсөөр хангажа байха.

И. ПЕРЕПЕЛИЦКИЙ.
Биробиджан.

ГЭР ТОЛЛОЛГЫЕ ДҮТЭЛҮҮЛХЫН ТУЛА

Хабаровскын гэр барилгын комбинадай коллектив жэлэй эхинһээ дүрбэн мянган кубометрһээ үлүүтэй түмэр-бетон зүйлнүүдые түсэбһөө галуур үйлэдбэрилһэн байха юм. Энэ материалаар юһэн дабхартай гэр барижа болохоор.

Предприятиин коллектив олон дабхартай гэрнүүдые барилгада хэрэглэгдэхэ шэнэ блогуудые нилээд урагшатайгаар туршаһан юм. Шэнэ блогой аргаар гэр барилгаяа тэдэнэр «Хабаровский» гэжэ нэрлэһэн байна. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, заводто хэгдэһэн гэрэй таһалга хабсархадаа урдань хэрэглэгдэжэ байгаа ханануудые оруулна. Энээнэй ашаар элдэбын түхэлэй таһалгануудые хэжэ болохоор.

ГОЛ ҮЙЛЭДБЭРЕЭ ЗОГСООНГҮЙ

Гэр барилгын комбинадта гэрэй ханын газаа талые гоё һайхан хээ угалзануудтайгаар гаргажа эхилээ. Гол үйлэдбэреэ зогсоонгүй энээниие нэбтэрүүлһэн байха юм. Энэнь Алас-Дурна хизаарта эгээ түрүүшын болоно. Барилгашад эрдэм-шэнжэлгын институдай эрдэмтэдтэй хамта автомат лини түхеэрһэн юм. Энээнэй ашаар ханануудые нэгэ жэгдээр шэрдэхэ, һолонгын долоон үнгэтэй угалзануудые хэхэ аргатай гэээшэ. Тиихэдэ гэрэй газаадахи тала хэды жэлэй туршада заһабарида орохогүй байна.

Комбинадай коллектив КПСС-эй ЦК-гай Октябриин Пленумэй материалтай танилсаад, ехэ урмашаһан байха юм. Тиимэһээ жэлэйнгэ түсэб декабриин табан болотор дүүргэхээр уялгалһан, үшөө таба мянган кубометр түмэр-бетон зүйлнүүдые нэмэжэ үйлэдбэрилхэ хараатай.

Б. ЧАШНИКОВ.
Хабаровск.

ДАЛАЙН ОНГОСОНУУДЫЕ АРГАЛХА «ПОЛИКЛИНИКЭ»

Петропавловск - Камчатскын колхоз хоорондын судна бүтээлгын заводто 800 тонно ашаа дааха шэнэ док ашаглалгада үгтэбэ. Далайн онгосонуудые эндэ түргэн зуура заһабарилхаһаа гадна, капитальна заһабари хэхэ аргатай болоо.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ Камчаткада транспортна, мүн загаһа барилгын флот нилээд ехээр хүгжэхэ хараатай юм. Заһабари болзорто хэхын, онгосонуудые ашагтайгаар хүдэлгэхын тула судна заһабарилдаг предприятинуудай ажал хүдэлмэриие уридшалан хараалха зэргэтэй. Колхоз хоорондын судна заһабарилгын заводто табан жэлэй туршада хоёрдохи ээлжээ ашаглалгада орохо байна. Хахад аралай судна заһабарилгын предприятинуудай ажалай хэмжээн 1980 он болотор нэгэ хахад дахин ехэ болохоор хараалагдана.

М. ЖИЛИН.
Петропавловск-Камчатский

КОМПЛЕКС МИЛЛИОНЕР

«Коммунар» колхозой оньһожоруулагдаһан гахайн ажалай комплексын коллектив гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб сагһаа урид дүүргээ. Арбан һарын хугасаада худалдаһан мяханайнь олзо оршо 1400 мянган түхэриг болоо.

«Коммунар» колхозой гахайн ажалай комплекс хизаар соогоо эгээ томонуудай нэгэн болоно. Тэндэ арбан хоёр мянган толгой мал бүридаг байна. Бүхы ажалыень оператор хэнэ.

Г. АРКАДЬЕВ.
Уссурийск.
(ТАСС).

ЯХАДАЙ АССР. Мэдээжэ ангуушан Николай Саргыдаев нёдондо жэлдэ ондатрын, хэрмэнэй, һолонгын арһа олоор гүрэндэ тушааһан юм. Харин энэ жэлдэ хоёр хахад жэлэй түсэб дүүргэхээр уялгалаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Николай Саргыдаев.
ТАСС-ай фотохронико.

ПРИМОРИИН ХИЗААР. Восточный гэжэ портодо жэлдээ далан мянган контейнер тээхэ, буулгаха шэнэ причал ашаглалгада үгтөө.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: контейнер шэрэдэг түхеэрэлгэнүүд.
ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулхын тула шиидхэгдэхэ шэнэ зорилгонуудай түлөө, Европодо аюулгүй байдал бэхижүүлхын, харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАДАГ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ДЕКЛАРАЦИ

…л. Эхнинииь …юурта).

…ой сентябриин 3-…даhан дүрбэн та-…е нарин нягтаар мүн Баруун Бер-…атай онсо дү-…уруутуулха, энэ ГДР-тэ, бусад оронуудта дай-… зорилгоор хэ-…н ямаршье аэ-…э арсаха гээшэ харилсаа холбоо …той hайн барим- Берлинэй алхам болохын тулада, …рдуу байдал hула-…лон амгалан бай-… үрэ дүнгүүдые …н зоной хэрэглэ-… зайлашагүй эрхэ болоно гэжэ договорто хабаа-…үүд мүн лэ ба-…а. Энээнтэй да-…н, Варшавска до-…аададаг гүрэнүүд …линтэй элдэб …барисаа тогтоо-…өөхэөр бэлэн бай-…үлнэ.

Республикын сү-… даанхай байдал …дынь бүрин бү-…е хангаhанай үн-…рэн асуудалые гу-…н тулада хүсэлэл … арьбадхан эл-…ала гэжэ Полити-…ээлгын комитедэй хабаадагшад тоо-…й газар дээрэhээ … сэрэгүүд гаргаг-…, тиигээд грегүү-… мүн турогуу-…инануудай аша …hотоор хараадаа …нойнгоо дотоо-…алнуудые киприо-…өө шиндхэхэ ёhо-… Европын зүблөө-…элэй актын удха …жэ ёhые хараадаа …мэ үндэhэ hуури …эй асуудалые түр-…мшуулхын түлөө …тансашье Европын … гүрэнүүд орол-…

Европодо, тэрэнэй …нуудта hайн хүр-…ын барисаанай ба холбооной шэнжэ-…үд хоорондын ха-…оохо гэhэн алха-…мжэхын түлөө Энэ хабаадагшад тэм-… Эдэ харилсаанууд … дээрэхи аюулгүй …нитэ хэрэгтэ оруу-…ита мүн болоно.

…ухэли зүйл боло-…лэй актын бүхы заабаринуудые …үйгөөр сахихын, бэелүүлхын тулада …идэнги байhанаа … договорто хабаа-…нүүд батадхан гэр-…энэр эгээл ингэжэ …гээ эрхилээбди …алтайгаар Европо-… байдал, харил-… хангаха зүблөөн-…агшадта — бусад …үүдтэ хандана.

Европын зүблөөндэ … гүрэнүүдэй тү-… 1977 ондо Бел-…охо уулзалга ха-…элэй акт соо то-…оhон зорилгонуу-…элгэдэ гүрэнүүдэй …н hайн дүй дүр-…й hанамжануудаа …алсаха, Европодо …айдал бэхижүүлхэ, … холбоо хүгжөөхэ, …гта шахардуу бай-…үлгые улам хүг-…рилгоор саашадаа … хүсэлэл оролдол-…лон талын үндэhэ …э hанамжануудаа …салгые үргэлжэ-…а олгохо юм.

…охи байдалые хүг-…рээдүйн арга за-…даа дэбжэлтэ түй-…абаритай, ерээдүй-…э ябадалтай хол-…жэ ПКК-гай зүб-…абаадагшад сэгнэнэ. …мын ба хархис …эй хүсэнүүдэй … тэмсээшье hаань, …йдалтай, эб най-… дуратай Европо … хэрэгтэ гүрэнүү-…аг хамтын хүсэ-…олго хадаа Евро-… арадуудай аша ту-… ямаршье аюулhаа …энэй аюулгүй бай-… хүргэхэ ябадал-…аар эрхэ нүхэсэл … аша туhада үр-…эгдэжэ болохо, үр-…эгдэхэшье байна.

II

…эг үрдилдэжэ бай-…тээлгые болюулха, … хуряаха, нэн тү-…а буу зэбсэг ху-…лхэйн дайнай аюу-…хаха гээшэ мүнөө … шанга, хойшолуу-…орилго байhан зан …энгүйгөөр уласхоо-…арилсаануудые хүг-… түйлагдаhан hайн …удые үнэхөөрөөл …эхэришэгүй болго-…гүй, дэлхэй дээрэ …улгүй байдал хан-…гүй.

…эг үрдилдэжэ бай-…элгэ улам ехэ хэм-…р үргэлжэлүүлэгдэ-… арадуудай hанаата …раа бодолтой Вар-…оворто хабаададаг … нэгэн hаналтай …н дажарта бэлдэл-…ан ехэ мүнгэ зөө-…лагдана, хүн зониие олоор хюдаха буу зэсэгэй hандаргахы хүсэн дээшэлнэ. Европо түби дээрэ мүнөө үеын эгээл хүсэтэ буу зэбсэг, тэрэ тоодо ядерна буу зэбсэг, зэбсэгтэ хүсэнүүд ехээр суглуулагданхай, хариин сэрэгэй баазанууд бии байhаар.

Эдэ бүгэдын түлөө империализмын эгээл ээрхэг түримхэй бүлэгүүд, дэлхэйн хархис этэгээдүүд харюусаха гэжэ арадууд эли тодоор мэдэхэ ёhотой. Тэдэнэй ябуулдаг политика буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад бүтээлгые улам түргэдүүлнэ. Арадай ажахыhаа, социалис ба коммунис байгуулалтын зохёохы ажалай зорилгонуудhаа тон шухала мүнгэ зөөри таhалжа, өөhэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха баатай болоходоо, манай оронууд өөhэдынгөө арадуудай амгалан сагай ажалые бата найдамтайгаар хамгаалха, милитаризмын ба дайнай хүсэнүүдые номгоруулха зорилгоор нимэ хэмжээнүүдые абана бшуу.

Манай оронууд буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад бүтээлгын зайлашагүй дайсад мүн, тиигээд хүн түрэлтэнэй үмэнэ табигдажа байгаа энэ шухала зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы гүрэнүүдтэй эдэбхитэйгээр, болохотой hайнаар харилсаха хүсэлтэй ба бэлэн байhан тухайгаа мэдүүлнэ. Суглуулагдаhан буу зэбсэгэй нөөсые хороохын, буу зэбсэг хуряалгада шэлжэн орохын тулада бодото эрхэ нүхэсэл бии гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Эб найрамдал гээшэ, мүн сэрэгэй талаар урда урдаhаа харалсалгые болон уласхоорондын байдалhаа дайнай аюулые усадхаха тээшэ арадуудай эрмэлзэдэг үргэн ехэ хүсэл эрмэлзэлдэ, тэрэшэлэн хосорон hалаха хойшолонгуудтай, сэрэгэй ямаршье хёморооной туйлай ехэ ядерна тулалдаан болотороо ургажа болохо ядерна үе сагай бодото байдалда эдэ эрхэ нүхэсэлнүүд эли тодоор харагдана. Тиимэhээ буу зэбсэг үрдилдэжэ байгаад бүтээлгые захадаха, тэрэнэй оршон гые хизаарлаха тушаа мүнөө хүсэндөө байhан договорнууд болон хэлсээнүүдые нарин нягтаар сахиха гээшэ тон ехэ шухала удха шанартай.

Буу зэбсэг хуряахын, аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй үргэн ехэ асуудалнууд манай оронуудай аха дүү партинуудай съезднүүдэй документнүүд дотор, Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференциин түгэсхэлэй документ дотор найруулагдан тодорхойлогдонхой. Энэ талаар бусадшье гүрэнүүд, олониитын элдэб бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд болохотой hайн хараа бодолнуудые оруулаа. Буу зэбсэг хуряаха тушаа бии байгаа үүсхэлнүүдые бодогоор бэелүүлхэ зам дээрэ гаргаха, мүн уялгалхы шэнжэтэй, ашаг үрэтэй уласхоорондын хэлсээнүүдые түйлаха замаар дабшаха гээшэ мүнөө тон шухала асуудал болоно.

Сэрэгэй талаар урда урдаhаа харалсалгын аюулые бага болгохо, буу зэбсэг хуряалгада туhалха гэhэн хүсэлэл оролдолгые бэелүүлхэ дуратай байhанаа нийтэ Европын зүблөөндэ хабаадаhан бүхы гүрэнүүд мэдэрээ гэжэ ПКК-гай зүблөөндэ түлөөлэгдэhэн гүрэнүүд hануулна. Энэ хүсэлэл оролдолго Европодохи түгшүүрилтэ байдалые политическэ талаарнь hуларуулха ябадалда нэмэлтэ болохо, эдэ гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ үүргэтэй юм. Бүгэдын нимэ хүсэлэл эрмэлзэлые бодото хэрэг болгохо гэжэ сэдьхэhэн дээрэhээ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон буу зэбсэгые хороохо тухай Венэдэ боложо байгаа хэлсээндэ амжалта түйлаха тээшэ шэглүүлэгдэhэн шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдые hүүлэй үедэ гаргаа. Тэндэ боложо байгаа хэлсээн шухала удха шанартай гэжэ тоолохо зуураа, бүгэдын зүбшөөмөөр үгээе ойлголсолгые түйлаха зорилгоор саашадаа хүсэлэл оролдолго гаргахаар бэлэн юм. Хэлсээндэ хабаадажа байгаа бүхы гүрэнүүд хадаа ямар нэгэн ороной аюулгүйдэ хохидол ушаруулхагүй, Европын бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые сахиха гэhэн гол ёhые бүгэдөөрөө баримталаа hаань лэ, нигэжэ үгээе ойлголсожо болохо юм гэжэ тэдэнэр этигэдэг.

Түбэй Европодохи мүн бүхы Европо түби дээрэшье зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгые хороохо ябадалые шууд шуумгай болгохо хэрэгтэй гэжэ ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад эрид шиидэнгеэр тэмдэглээ. Эндэ национальна зэбсэгтэ хүсэнүүд тухайшье, мүн бусадай газар дээрэ байгаа сэрэгүүд тухайшье хэлэгдэнэ.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд ядерна буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгые болюулхын түлөө, ядерна зэбсэгые хороожо, усадхахын, тэрэнэй туршалгые бүгэдэ ниитээрээ, гүйсэдөөр хорихын түлөө тэмсэнэ. Энэ буу зэбсэг хадаа саашадаа дэлгэрүүлэгдэхэ аргагүй болгогдохо ёhотой, тиихэдэ бүхы гүрэнүүд ямаршье газаашалалтагүйгөөр ядерна эршэ хүсые амгалан зорилгоор хэрэглэхэ аргатай байха ёhотой. Тиихэдээ атомна энергиин талаар бии байгаа уласхоорондын агентствын дүримүүдтэй тааралдуулан, аша үрэ ехэтэй уласхоорондын хиналта бэелүүлэгдэжэ байха ушартай.

Ядерна буу зэбсэгэй аюулые зайсуулха хэрэгтэ аша үрэтэй шэнэ алхам хэхые эрмэлзэн, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд Түгэсхэлэй актда гар табиhан бүхы гүрэнүүдтэ нимэ дурадхал оруулна гэбэл: ядерна буу зэбсэгые бэе бэедээ эсэргүүгээр түрүүлэн хэрэглэхэгүй тухай договор баталжа ядерна дайнай аюулые зайсуулха тээшэ алхам хэхэ Энэ дурадхал hайнаар угтагдаха бэзэ гэжэ тэдэ гүрэнүүд найдана.

Химическэ буу зэбсэг хорихо ба усадхаха тухай, хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ түхэл янзын буу зэбсэг бии болгохо ябадалые хориха тухай уласхоорондын хэмжээгээр үгээе ойлголсохо шухала гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон юрын буу зэбсэгые хороохо тухай хэлсээ баталха гээшэ, мүн бусадай газар дээрэ байгаа сэрэгэй баазануудые усадхаха, мүн ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэhээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха, дэлхэйн элдэб нютаг газарнуудта эб найрамдалай зоно байгуулха, гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедые хороохо тээшэ уласхоорондын хэмжээгээр шэнэ хүсэлэл оролдолго гаргаха гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд эдэ бүхы асуудалнуудаар ООН-ой хэмжээгээр, мүн уласхоорондын ондоо хуралдаанууд дээрэ бүтэсэтэй hайн хэлсээ хэхээр бэлэн байhанаа гэршэлнэ. Буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци тээшэ нэгэ шата болгон, буу зэбсэг хуряалгын асуудалнуудаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай сесси зарлагдаха ёhотой гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Уласхоорондын харилсаанда хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договор баталха гээшэ бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ, шахардуу байдал hуларуулгые батадхаха хэрэгтэ ехэ алхам боложо үгэхэ байгаа Нимэ договорой проектынь Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида харагдажа байна Тиин Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд тус проект хадаа бүгэдэ ниитын нэгэн hаналтай бололгодо hайн үндэhэ hуури боложо үгэхэ байгаа гэжэ тоолоно. Тэдэ гүрэнүүд договорой проектын тодорхой зүйлнүүдээр хэлсээндэ хабаадажа, бусад гүрэнүүдтэй хамта энээндэ гараа табихаар бэлэн.

Бэе бэедээ зүрюу сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ дэлхэйн хубаарагдаад байhан ябадалые болюулха гээшэ уласхоорондын харилсаа гүнзэгы ехээр гуримшуулха хэрэгтэ тон шухала юм. ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад хадаа Хойто-Атлантическа договорой организациин болюулагдахатай нэгэн хамта Варшавска договорой организациие болюулхаар бэлэн байhанаа гэршэлжэ, энэ талаар түрүүшын алхам болгон, тэдэнэй сэрэгэй эмхинүүдые усадхаха гэжэ дурадхана. Тусгаар амяарлагданги шэнэ бүлэглэлнүүдые болон сэрэгэй-политическэ холбоонуудые байгуулха гү, али мүнөө байгаа бүлэглэлнүүдые үргэдхэхэ ябадалда хүргэмөөр ябуулгануудые бү бэелүүлыт гэжэ тэдэнэр бүхы гүрэнүүдые уряална Энэ талаар бодото хэмжээ ябуулгануудай нэгэниинь ямар байха байгааб гэхэдэ, мүнөө бии байгаа бүлэглэлнүүдтэ шэнэ гүрэнүүдые хабаадуулан, тэдэниие үргэдхэхэ тухай Варшавска договорой юhэдэхи статьяе, мүн Хойто-Атлантическа договорой арбадахи статьяе нэгэн доро хүсэгүй болгохо хэрэгтэй байгаа. Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд тус асуудалаар зохихо хэлсээ хэжэ эхилхээр бэлэн. Европодо сэрэгүүдэй бэе бэедээ эсэргүүгээр жагсаад байhаниие удаа дараа гаар hуларуулха, зүриддөөтэ байдалай тушаан боложо, бии болошохо аюулые багадхаха тухай ямаршье бусад дурадхалнуудые тэдэнэр анхаралтайгаар хаража үзэхэ юм.

Гэхэтэй хамта НАТО-гой бүлэглэлэй саашадаашье байжа, сэрэгэйнгээ хүсые ехэдхэжэ байгаа сагтань Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд өөhэдынгөө арадуудай аюулгүй байдал саг үргэлжэ найдамтайгаар хангажа байхын тула тус договорой хэмжээгээр бүхы шухала хэрэгтэй ябуулгануудые бэелүүлжэ байха юм.

III

Европын бүхы оронууд болон арадуудай хоорондо элдэб олон янзын холбоо харилсаае үргэдхэхэ гээшэ тус түбидэ эб найрамдалай бата hуури тогтоон батадхаха зүб зам гэжэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд этигэнгеэр тоолоно. Энэ замда олон юумэнүүд түйлагдаад байна.

Европодо байдаг гүрэнүүд, тэрэ тоодо ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдшье урданайхида орходоо нилээд үргэн экономическа холбоо харилсаа бэелүүлнэ. Худалдаа наймаанай, промышленностиин, эрдэм ухаанай, техникын талаар холбоо хүгжөөхэ гээшэ бүхы гүрэнүүдэй аша туhатай тааралдана, эрад бүхэнэй экономическа дэбжэлтэдэнь, хүн зоной байдал hайжаруулха хэрэгтэ ехэ туhа болоно гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Гэхэтэй хамта бэе бэедээ ашагтай туhатай холбоо харилсаа бэелүүлхэ талаар бии байгаа арга боломжонууд мүнөө бүгэдөөрөө ашаглагдана гэжэ хэлэхын аргагүй. Тиихэhээ байтагай, зарим ушарта экономическа холбоое нэгэ зарим гүрэнүүдэй зүгhөө нүгөө гүрэнүүдтэ политическэ баалалта үзүүлхэ зэбсэг болгохо hэдэлгэнүүд үзэгдэнэ. Тусхайлбал, зарим капиталис оронууд социалис оронуудтай худалдаа наймаа хэхэдээ, «хүйтэн дайнай» үедэ бии байhан газаашалхы шэнгэлэлтэй хизаарлалтануудые тэрэ зандань байлгаhаар байна. Бэе бэедээ ашагтай туhатай экономическа харилсаа саашадань хүгжөөхын тулада эдэ бүхы хэмэл hаад тонбонуудые хаман хаяжа, тэгшэ бэшэ эрхын зүйлнүүдые гүйсэд зайсуулха хэрэгтэй. Нийтэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда гараа табиhан бүхы гүрэнүүд хадаа худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ али болохоор туhалха гэжэ мэдэрhэн байгаа. Харин худалдаа наймаанда эгээл ехээр туhалха гуримые хэрэглээл hаа, тэрэ түйлагдажа болохо байна бшуу. Энэ гурим бодото хэрэг болон бэелүүлэгдэжэ, али али талаhаа гүйсэдхэгдэхэ бэзэ гэжэ арадууд хүлеэнэ. Европын оронуудай экономическа хүгжэлтын талаар илгаатай байhан баримтаhаа дулдыдан гараhан тусхай зүйлнүүдые мэдэрхэ гэжэ Түгэсхэлэй актда хэлэгдэhыень хараадаа абаха хэрэгтэй.

Бүхы бусад гүрэнүүдтэй удаан болзортой, ехэ хэмжээнэй холбоо харилсаае хоёр талыншье, олон талыншье үндэhөөр саашадань хүгжөөхэ гэжэ, тэрэ тоодо үйлэдбэриин болон научно-техническэ хамжаанай, мүн тусхай мэргэжэлгын талаар, продукци андалдан абалсан худалдаа хэхэ талаар холбоо харилсаа тогтоолгодо туhа хүргэхөөр шиидэнхэй байhанаа ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад мэдүүлнэ. Нэгэ талаhаа, бэе бэедээ экономическа туhаламжа үзүүлхэ Соведэй мүн СЭВ-эй гэшүүн оронуудай, нүгөө талаhаа, Европын экономическа нэгэдэл болон ЕЭС-эй гэшүүн оронуудай хоорондо ажал хэрэгэй талаар тэгшэ эрхэтэ харилсаа тогтоохо гээшэ тэдэнэй бүгэдын аша туhатай тааралдаха бэлэй.

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар, транспорт болон энергетикын талаар холбоо харилсаа тогтоохо тушаа бүхы Европын хэмжээгээр ехэ ехэ ябуулгануудые хараалан, бэелүүлжэ эхилхэ гээшэ тон шухала гэжэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд тоолоно. Энэ хадаа нийтэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актhаа дулдыдан гарана бшуу. Уласхоорондын холбоо харилсаа тогтоолгын талаар, тусхайлбал, ООН-ой Европодохи экономическа комиссиин хэмжээгээр харилсаха талаар дүй дүршэл бии гээшэ. Тиимэhээ энэ дүй дүршэлые хараада абажа, бүхы Европын хэмжээгээр гүрэнүүдэй хоорондын зүблөөнүүдые ойрын сагта зарлажа, эдэ бүхы асуудалнуудые бодото дээрэнь хаража үзэхэ хэрэгтэй байна.

Энээндэ хабаатай оронуудай зүбшөөлөө үгөө hаань, энергетикын талаар гүрэнүүд хоорондын зүблөөе Москвада үнгэргэхөөр бэлэн байhан тухайгаа Советскэ Союзай мэдүүлhые Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд hайшаана.

Европодо экономическа холбоо харилсаа хүгжөөхэ хэрэг бүхы дэлхэйн хэмжээгээр экономическа холбоо харилсаа хүгжөөхэ хэрэгhээ таhалданги байха ёhогүй гэжэ ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад тоолоно. Үнэн демократическа үндэhөөр, ехэшье, багашье, социалисшье, капиталисшье, хүгжэнгиншье, хүгжэжэ байгаашье бүхы гүрэнүүдэй тэгшэ эрхын үндэhөөр уласхоорондын экономическа харилсаае шэнэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр тоолоно. Хүгжэжэ байгаа болон бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронууд уласхоорондын холбоо харилсаанай талаар шухала удха шанартай программа дэбжүүлэн табиhан байна. Энээниинь ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад дэмжэнэ.

Экономическа холбоо харилсаа хүгжөөхын хажуугаар соёл культурын, эрдэм ухаанай, hуралсалай, мэдээсэлэй талаар, мүн хүнүүдэй хоорондын холбоонуудай талаар харилсаа үргэдхэхэ гээшэ Европодохи политическэ байдал саашадань hайжаруулха хэрэгтэ туhалха байна. hүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар hайн үрэ дүнгүүд түйлагданхай. Нийтэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда хэлэгдэhэн, зүбшэгдэhэн зүйлнүүд бүхы дээрээ яhала амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Гэбэшье зарим тусхай хүсэнүүд нимэ холбоо харилсаа тогтоолгые hамбаашалан, гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохо, арадуудай үгээе ойлголсохо, хани барисаа тогтоохо хэрэгтэ харша ябуулга хэхые эрмэлзэжэ байhаниинь харагдаа. Энэ хадаа холын хараагүй, мухар зам гээшэ гэжэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд үшөө дахин онсолон тэмдэглээд, тэрэниие эрид буруушаажа байhанаа мэдүүлнэ.

Хоёр талын болон олон талын үндэhөөр гуманитарна талаар холбоо харилсаа тогтоохо тушаа үгээе ойлголсоhон олон зүйлнүүд нийтэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй акт соо бии юм. Мүн тэдэ арга боломжонуудые бэелүүлхэ эрхэ нүхэсэлнүүд тодорхойлогдонхой. Оюун ухаанай бодото баялигуудые үргэн ехээр андалдан танилсаха, хэрэгтэ орон бүхэнэй хабаадахын тулада энэ талаар бии байгаа арга боломжонуудые бүри гүйсэдөөр хэрэглэхэ, тэдэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай хэлсэхээр бэлэн байhан тухайгаа ПКК-гай зүблөөндэ түлөөлэгдэhэн гүрэнүүд мэдүүлнэ. Бүхы Европын хэмжээгээр элдэб ябуулгануудые бэелүүлхэ, тэрэ тоодо фестивальнуудые, конкурснуудые, выставкэнүүдые болон уран hайханай, соёлон хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гээшэ энэ хэрэгтэ ехэ туhа болохо байгаа.

Олондо мэдээсэлнүүдые дуулгадаг арганууд дэлхэй дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдтэй олониитые үнэн зүбөөр танилсуулха, арадуудые ойро дүтэ болгохо хэрэгтэ туhалха, харин эдэ арга хэрэгсэлнүүдые эб найрамдалай болон Европодо холбоо харилсаа тогтоохо хэрэгтэ эсэргүүгээр хэрэглэхэгүй байгаа.

Гуманитарна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулха зуураа, ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад социалис гуманизмын гол зүйлнүүдые баримтална, тиин Европын бүхы хүн зондо ажаллаха, ажаhууха hайн эрхэ байдал тогтоогдохо ёhотой, ажалгүйдэлгэ усадхагдаха, мүн эрдэм ухаанай, техникын болон соёл культурын амжалтануудтай хүн бүхэн сүлөөтэйгөөр танилсаха аргатай байха ёhотой гэжэ тоолоно.

Европодо аюулгүй байдал батадхаха гээшэ ерээдүйн үетэнэй эб найрамдалай, холбоо харилсаанай оршон байдалда ажаhууха, хүгжэхэ хэрэгтэй, өөрынгөө зохёохы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо гүйсэд элирүүлхэ хэрэгтэй таhаршагүй холбоотон юм. Эгээл тиимэhээ залуу үетэн эб найрамдал батадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр сэхэ хабаадаха зэргэтэй. Хүндэ энэрхы сэдьхэлээр хандалтын, эб найрамдалай, дэбжэлтын hайн hайхан үзэлтэйгөөр залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туhаламжа болохо программануудые бэелүүлгэдэ онсо анхарал хандуулха шухала гэжэ зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүд тоолоно.

Энэ талаар хүсэлэл, эрмэлзэлгын, мүн тэгшэ эрхэтэйгээр хандалгын бии байгаа hаа, ехэ юумэн хэгдэхэ юм Арадуудай хоорондохи хани барисаа болон үгээе ойлголсолгодо үнэхөөрөө туhа боломоор бусад оронуудай гаргаhан бүхы үүсхэл эдэбхиие Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд hайнаар угтан дэмжэхэ юм.

IV

ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшадай түлөөлжэ байгаа социалис оронуудай хоорондо али бүхы янзын холбоо харилсаанай хүгжэжэ байhыень тус зүблөөндэ хабаадагшад ехэ ханангяар тэмдэглэнэ. Тэдэнэй хоорондохи харилсаан социально-политическэ уг шанараараа, зорилгоороо, удхаараа, мүн тэдэнэй хоорондохи аха дүүгэй холбоон хадаа Европын бусад гүрэнүүдтэй тогтоогдоhон харилсаанда зүришэдэггүй юм. Тус оронуудай хоорондын холбоо харилсаан бүхы Европын түби дээрэ эб найрамдал батадхаха хэрэгтэй гүйсэд тааралдана гэжэ нийтэ Европын зүблөөнэй дүй дүршэл гэршэлээ. Тэрэ хадаа эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, экономико болон соёл культура хүгжөөхэ, арадуудай оюун ухаае баяжуулха талаар бүхы Европодо холбоо харилсаа тогтоолгодо туhалха зүйл болоно.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд нэгэн нийтэ социалис байгуулалтатай байhаараа, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэдэг байhаараа нийлэн нэгэдэнэ. Тэдэнэр марксизм-ленинизмын болон интернациональна hаналаа нэгэдэлгын, гүрэн бүхэнэй тэгшэ, бүрин эрхые хүндэлхэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохогүй, нүхэдэй ёhоной туhаламжа үзүүлэлсэжэ байха гэhэн гол ёhонуудай үндэhөөр хоорондохи холбоо харилсаагаа саг үргэлжэ бэхижүүлхээр шиидэнги байhанаа дахин гэршэлнэ.

ПКК-гай зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүд саашадаашье нимэ юумэ бэелүүлхээр шиидэнги гэбэл:

Европодохи болон бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал батадхаха асуудалнуудаар саашадаашье аша үрэ ехэтэйгээр, улам үргэнөөр харилсан ажаллаха Варшавска договорой ПКК-гай нэгэдэмэл секретариат болон гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй комитет байгуулха гэhэн, мүнөө боложо байгаа зүблөөн дээрэ абтаhан шиидхэбэри энэ хэрэгтэ туhа болохо юм;

аха дүү арадуудай политическэ холбоо харилсаа гүнзэгырүүлхэ, тэрэ тоодо уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудые зүбшэхын тулада парламентаринуудай, мүн олониитын түлөөлэгшэнэрэй зүбшэлэлгын уулзалгануудые эмхидхэхэ; социалис болон коммунис байгуулалтын ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай мэдээсэлнүүдээ, мүн дүй дүршэлөө улам үргэнөөр андалдан абалсаха, гүрэнүүдэй болон олониитын эмхинүүдэй, ажалай коллективүүдэй хоорондохи холбоо хүгжөөлгэдэ туhалха;

мүн арадуудайнгаа материальна болон оюун ухаанай хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ зорилгоор экономикын бүхы hалбари хүгжөөхэ, эрдэм техникын дэбжэлтын түйлалтануудые хэрэглэхэ тушаа хоёр талыншье, олон талыншье холбоо харилсаа хүгжөөхэ, комплексно программа, тэрэшэлэн удаан болзорой, зорилго ехэтэй программа хамтаараа зохёон бэелүүлхэ тухай бэе бэедээ экономическа туhаламжа үзүүлхэ Соведэй XXX сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ СЭВ-эй бусад гэшүүн оронуудтай хамта туhалха. 1978—1983 онуудта замбуулинай совет онгосонууд болон станцинуудта социалис оронуудай космонавтнуудай хамтын ниидэлгэнүүдые үнгэргэхэ гэhэн түсэб бэелүүлгэ эрдэм ухаан болон техникын талаар холбоо харилсаанай үндэр дээдэ хэмжээндэ хүрэhыень эли тодоор гэршэлхэ юм;

соёл культурын талаар, литература болон искусствын баялигуудые андалдалгаар, зохёохы холбоонуудай харилсаанай талаар, мүн анда хани болоhон областьнууд болон городуудай холбоо харилсаае улам бэхижүүлхэ, туристическэ холбоо, тэрэшэлэн эрхэтэдэй уулзалгануудые hайшаан үргэдхэхэ.

Варшавска договорто хабаададаггүй социалис гүрэнүүдтэй али бүхы талаар, тэгшэ эрхэтэй холбоо харилсаа болон хани барисаагаа улам батадхахаар орон бүхэнэйнгөө шиидэнги байhан тухай ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшад мэдүүлнэ. Бүхы социалис оронуудай hаналаа нэгэдэлгэ социалис орон бүхэнэй болон дэлхэйн бүхы социалис байгуулалтын аша туhатай, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай болон дэбжэлтын аша туhатай тааралдана гэжэ гүн сэдьхэлhээ этигэжэ байhанаа тэдэнэр мэдүүлнэ.

V.

Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай болон Чехословакиин Социалис Республикын делегацинууд бүгэдые hолирхуулжа байгаа уласхоорондын бусад асуудалнуудаар hанамжаяа андалдаа.

Индохитадай арадуудай түүхэтэ илалтануудые туйлаhыень амаршалан hайшаагаа. Нэгэдэмэл социалис Вьетнам Азиин түби дээрэ болон бүхы дэлхэй дээрэ эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал тогтоохын түлөө арадуудай хэжэ байгаа тэмсэлдэ аха дүү бусад гүрэнүүдтэй хамта ехэ хубитаяа оруулна гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад ханангяар тэмдэглэбэ. Лаосой Арадай демократическа Республикын мүндэлжэ, социалис обществын үндэhэ hуури табижа эхилhыень, тэрэшэлэн демократическа Кампучиин байгуулагдаhые тэдэнэр hайшаан амаршална.

Гадаадаhаа гүрэнүүдэй оролсолгогүйгөөр, эбэй демократическа үндэhөөр ороноо нэгэдүүлхэ гэhэн Корейн Арадай демократическа Республикын хараа шэглэлые, мүн гадаадын бүхы сэрэгүүдые Урда Корейhээ гаргаха тухай эрилтыень тус зүблөөндэ түлөөлэгдэhэн гүрэнүүд дэмжэнэ.

Социалис шэглэлтэй залуу гүрэнүүдтэй али бүхы талаар холбоо болон нүхэд ёhоной харилсаа саашадаашье хүгжөөхэ гэжэ өөhэдынгөө оронуудай эрид шиидэнги байhыень зүблөөндэ хабаадагшад онсолон тэмдэглэнэ. Шэнэ общество байгуулха түхэл янзануудые hунган олохо талаар элдэб илгаануудай бии байхашье hаань, социализмын оронууд болон социалис шэглэлтэй гүрэнүүд эб найрамдалай, арадуудай аюулгүйн түлөө тэмсэлдэ таhаршагүй союзнигууд болоно.

Ази, Африка болон Латиин Америкын хүгжэжэ байгаа гүрэнүүд дэлхэйн хэрэгүүдтэ улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна гэжэ ханангяар тэмдэглэгдэнэ. Коломбодо болоhон, бүлэглэлнүүдтэ ородоггүй гүрэнүүд болон правительствануудай толгойлогшонорой V конференци уласхоорондын ажабайдалда тэдэнэй hайн үүргэ дүүргэжэ байhыень дахин гэршэлэн харуулаа ПКК-гай зүблөөндэ түлөөлэгдэhэн гүрэнүүд хадаа империализмда, колониализмда болон неоколониализмда эсэргүүсэн, национальна бэеэ даанхай байдал батадхахын түлөө, эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ эдэ оронуудтай холбоо харилсаагаа бэхижүүлхээр эрид шиидэнги байна.

Дүтын Зүүн зүгтэхи хёморолые политическэ ёhоор үнэн зүбөөр гуримшуулхын түлөө араб гүрэнүүд болон арадуудай хэжэ байгаа тэмсэлые дэмжэжэ байhанаа зүблөөндэ түлөөлэгдэhэн гүрэнүүд дахин гэршэлнэ. 1967 ондо Израилиин эзэмдэн абаhан араб газарнуудhаа Израилиин бүхы сэрэгые гаргажа, Палестинын араб арадай хуулита эрхэнүүдэй, тэрэ тоодо өөрынгөө гүрэниие байгуулха гэhэн эрхынь бэелүүлэгдэhэнэй, тус хёмороондо ороhон бүхы гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Израилиин шье бэеэ даангяар оршон байха гэhэн эрхые хангаhанай, араб гүрэнүүд болон Израилиин хоорондо дайнай байдалые болюулhанай үндэhөөр лэ тэндэхи байдалые гуримшуулжа болохо юм гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн hаналаар тоолоно. Дүтын зүүн зүгэй асуудалнуудта зорюулагдаhан Женевэдэхи эбэй конференци эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ ёhотой. Тус конференциин хүдэлмэриие ойрын сагта hэргээхэ, мүн тэрээндэ Палестиные сүлөөлхэ эмхи хабаадалсаха ушартай. Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороое гуримшуулжа болохошье, тэрэ заатагүй гуримшуулагдахашье ёhотой. Энэ хадаа дэлхэйн тус хубиин бүхы арадуудай, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туhын түлөө шухала хэрэгтэй юм.

Ливандахи байдалые хойшолуулангүйгөөр гуримшуулха, тиихэдэ Ливанайхид дотоодынгоо бүхы асуудалнуудые эбэй ёноор өөhэдөө шиидхэхэ ёhотой, энээндэ гадаадаhаа оролсохогүй, мүн тиихэдэ Палестиные сүлөөлхэ эмхеэр түлөөлэгдэhэн Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй хуулита эрхэнүүд болон аша туhань ёhотой hайнаар хараада абтаха ёhотой гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад эрид шиидэнгеэр мэдүүлнэ.

Арhа яhанай илгаа гаргадаг засагуудта, апартеидтэ болон неоколониалистска үгэсөөнүүдтэ эсэргүүсэн колониализм болон расизмые усадхаха тухай ООН-ой шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө шэн габьяата тэмсэл хэжэ байгаа Зимбабвиин, Намибиин болон Урда Африкын арадуудта саашадаашье дэмжэлтэ, туhаламжа үзүүлхээр бэлэн байhанаа зүблөөндэ хабаадагшад өөhэдынгөө гүрэнүүд болон арадуудан зүгhөө дахин гэршэлнэ.

Чилидэ хуулита конституционно гуримые hэргээхын түлөө, Чилиин арадай элитэ мэдээжэ хүбүүн Луис Корваланиие болон хаагдаад байhан политическэ бусад ажал ябуулагшадые сүлөөлхын түлөө Чилиин арадай хэжэ байгаа баатарлиг тэмсэлые социалис гүрэнүүд хүн түрэлтэнэй бүхы түрүү хүсэнүүдтэй хамта шангаар дэмжэнэ.

Дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн болон ниитын бүхы хүсэнүүд эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүйн түлөө тэмсэлдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тэмдэглэнэ. Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал байгуулхын түлөө бүхы түрүү болон демократическа хүдэлөөнүүдтэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй холбоо харилсаа тогтоохоор бэлэн байhанаа тэдэнэр үшөө дахин гэршэлнэ.

* * *

Болгариин Арадай Республика, Венгриин Арадай Республика, Германиин Демократическа Республика, Польшын Арадай Республика, Румыниин Социалис Республика, Совет Социалис Республикануудай Союз, Чехословакиин Социалис Республика ингэжэ мэдүүлнэ:

уласхоорондын шахардуу шанга байдалые улам ехээр hуларуулхын «хүйтэн дайнай» үлэгдэлнүүдые эсэлэн усадхахын түлөө, эб найрамдалые батадхахын, уласхоорондын холбоо харилсаа хүгжөөхын түлөө тэмсэл али бүхы талаар шангадхаха шухала.

Эдэ түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлахын тулада мүнөөнэй болон ерээдүйн үетэнэй үмэнэ харюусалгаяа мэдэржэ байгаа бүхы гүрэнүүд, бүхы политическэ болон ниитын хүсэнүүд эдэбхитэй ажал ябуулга эрхилхэ ёhотой.

Нимэ ябуулга хараалжа бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадахаяа үнэнhөө хүсэгшэ бүхы хүсэнүүдтэ социализмын оронууд, тэдэнэй арадууд үнэн сэхэ, найдамтай союзнигуудынь болохо юм.

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Тодор ЖИВКОВ.
Болгариин коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь.
Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй Түрүүлэгшэ,

ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Янош КАДАР
Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь,

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Эрих ХОНЕККЕР.
Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин ЦК гай Генеральна секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй соведэй түрүүлэгшэ.

ПОЛЬШЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Эдвард ГЕРЕК.
Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК гай Нэгэдэхи секретарь.

РУМЫНИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Николае ЧАУШЕСКУ.
Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь. Румыниин Социалис Республикын Президент.

СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ТҮЛӨӨ
Л. И. БРЕЖНЕВ.
Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь

ЧЕХОСЛОВАКИИН РЕСПУБЛИКЫН ТҮЛӨӨ
Густав ГУСАК.
Чехословакиин коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь,
Чехословакиин Социалис Республикын Президент.

Бухарест, 1976 оной ноябриин 26.

САЯАН УУЛЫН СААНА

(Буряад литература, искусствын үдэрнүүдэй Ахын аймагта болоһон тухай)

Ахын аймаг Саяан уулын саана оршодог тула республикын ниислэл хотоһоо таһархайшаг ха юм даа. Тиимэһээ Улаан-Үдэһөө ерэһэн айлшадые манай эндэхи хүн зон ехэ һонирхон угтадаг заншалтай.

Буряад литература, искусствын үдэрнүүдэй манай аймагта болохо тухай сонос-хол хүнүүдые ехэ баярлуулжа, тэдэнэй эхилхые тэсэжэ ядан хүлеэлгээ. Ноябриин 20-до эхилхэ түсэбтэй аад, хоёр хоногоор һүүлдэ болоо. Юуб гэхэдэ, сагай уларилай хаһагүй байһан шалтагаар самоледоор ерэхэ айлшаднай Хэрэнэй аэропортдо хоёр үдэр хүлеэхэ баатай болоо бшуу.

Ноябриин 22-ой үдэр аймагай түб һууринай «Саяан» гэжэ соёлой байшан соо хүн зон шэгээтэй байгаа гэхэдэ болохо. Хүн бүхэндэ һуури хүртөөгүй, ханын хажуугаар нэмэлтэ һандали табяад, зарим хүн һуугаа, нүгөөдүүлынь хүл дээрээ зогсоо юм.

Буряадайнгаа литература, искусствые түлөөлжэ ерэһэн 12 хүн булта хүндэтэйгөөр угтагдаа гээшэ. Ахын ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой секретарь Даша Дашиевич Ошоров уулзалгын түрүүшын үдэшые нээжэ, КПСС-эй райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша Д. Б. Шарастепановта үгэ үгэһэн байна. Нүхэр Шарастепанов аймаг тухайдаа хөөрэжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалшадайнгаа туйлаһан амжалта хэрэгүүдтэй танилсуулаа.

Буряадай АССР-эй габьяата малшан, «Коммунизм» колхозой һаалишан Д. Ц. Ендонова, Орлигой дунда һургуулиин багша Н. А. Фёдорова гэгшэд аймагайнгаа ажалшадай болон интеллигенциин зүгһөө хүндэтэ айлшадаа үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, зохёохы ажалдаа амжалта туйлахыень хүсэбэ. Үйлэдбэриин хэдэн түрүүшүүл буряад арадай заншалаар айлшадтаа хадаг барюулаа. РСФСР-эй габьяата, Буряадай АССР-эй арадай артист Дугаржап Дашиев хадагые тогтоон абахадаа. Цырен Хоборковой найруулһан «Амаршалгын дуун» дуулажа, сугларагшадай зүрхэ сэдьхэлэй хүбшэргэйе дайража, нэрьемэ халуунаар альга ташуулаа.

Хүндэтэ угтамжын харюуда түлөөлэгшэдэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын директор Ю. А. Хараев, «Байгал» журналай редактор С. С. Цырендоржиев, композитор Гур Дашипылов гэгшэд үгэ хэлэжэ, үнэн зүрхэнэй баяр хүргөөд, республикынгаа соёлой байдал тушаа, литература, искусствын һүүлэй шэнэ зохёолнууд тушаа хөөрэжэ, уулзалгада хабаадагшадые һонирхуулһан байна.

Уулзалгын хоёрдохи отделениие поэт Солбон Ангабаев нээжэ, Аха тухай шүлэгүүдээ уншажа, нютагай зониие угаа ехээр баярлуулба. Юуб гэхэдэ, поэт урда тээнь Ахын аймагаар ябаһан, хүн зонтойнь танилсаһан байна бшуу.

Удаань артистнарай концерт эхилээ. Буряадай АССР-эй габьяата артист Гуржап Эрдынеев түрүүн гаража ерээд, хэдэн дуу дуулаа. Энэ артист урда тээнь Аха нютагаар баһал ябаһан хүн. Композитор Анатолий Андреевэй «Түрэл тала тухай» дуугаар концерт нээһэн байна. Тиихэдэ Гур Дашипыловай «Байгал далай» гэжэ дуун бултанда һайшаагдажа, ехээр альга ташуулаа. Илангаяа хүгжэмэй автор өөрөө аялгыень наадажа үгэхэдөө, угаа һонирхолтой байгаа ха юм.

Буряадай АССР-эй габьяата артистка Наталья Будаевагай дууе Ахын аймагай хүн зон радиогоор шагнадаг байһан ааб даа. Артисткын өөрөө манда ерээд, мэдээжэ дуунуудаа хажуудамнай дуулажа байхадань, ямар һонин байгаа гээшэб! Габьяата артистка «Ургы», «Залуу наһан», «Сайн байна, Сочи» гэһэн дуунуудые дуулажа, олониие баясуулаа. Юрэдөө тэрэ үдэшэ дуу дуулаһан. Һаадаһан артистнар: дуушад Клим Миткинов, Анна Шалаева, залуу баянист Александр Маляревский гэгшэд болон бусад нилээн удаан альга ташуулжа, магтаалда хүртөө. Илангаяа Дугаржап Дашиевай һайхан хоолой манда мартагдашагүйгөөр хадуугдаа гэжэ тэмдэглэхээр. Алдарта дуушан нилээн олон дуу дуулажа, сугларагшадай сэдьхэл ханааһан байха юм. Илангаяа А. Андреевэй «Би коммунистби», «Эгэшэ аха хоёрни» гэһэн дуунууд тон ехээр һайшаагдаа.

Манай нютагай басаган Инна Токуренова баһал амжалтада хүртөө. Республикын габьяата артисткын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн басаганайнгаа уран уншалгые, наадые бидэ сэдьхэлээ хүдэлгэн хараабди, тэрэнэй бэлигэй хараа байса ургаһые тэмдэглэн баясабабди.

Удаадахи үдэрнүүдтэ уран зохёолшод, артистнар «Коммунизм», «50 лет Октября», «Улаан Аха». Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта айлшалжа, тэндэхи ажалшадта бэлиг шадабарияа харуулжа баясуулаа.

Ноябриин 26-да айлшаднай дахин Орлигто бусажа, һүр жабхаланта оршон байдалда литература, искусствын һайндэр дүүрэбэ.

Иигэжэ уран бэлигтэнээр уулзажа байхадаа, ажалнайшье бүтэсэтэй, сэдьхэлнайшье баяртай байна гэжэ манай аймагай ажалшад мэдүүлээд. Саяан уулые дабахаяа холошоонгүй, ходо айлшаар ерэжэ байхыень урин байна.

О. БАЛДАНОВА,
Ахын аймагай «Малшан» гэжэ газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Бокс

НААДАНАЙ ХОЁРДОХИ ҮДЭР

Спортын бүлгэмүүдэй дунда республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эхилһэн нааданай хоёрдохи үдэр. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэшэ шүүжэ гараһан 72 боксёр энэ үдэр рингдэ гаража, бэлэдхэл һайнтай спортсменүүдынь түгэсхэлэй наданда тулалдаха эрхэдэ хүртэхын түлөө оролдоо.

Абаһаар 1957—1958 ондо түрэһэн нэгэдэхи, хоёрдохи разрядтай эдир боксернууд рингдэ гаража, өөһэдынгөө шадабари, боксын техникэ хэр зэргэ шудалжа ябаһанаа харуулба. Эдэнэрэй дунда эдиршүүлэй дундаһаа СССР-эй, РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө нааданда хабаадалсагшад, мүн «Урожай» бүлгэмэй центральна соведэй, манай республикын чемпионууд олон байба. Энэнь яһала һайшаалтай ха. Тиин рингдэ гараһан 18 боксёрой юһэниинь эрхим, һайн наада харуулжа, ээлжээтэ уулзалгада хабаадалсаха болоно. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, РСФСР-эй габьяата тренер А. А. Атархановай хүмүүжүүлһэн, СССР-эй спортын мастерта кандидат, эдиршүүлэй дундаһаа 1975 оной республикын чемпион, мүн энэ ондо РСФСР-эй бронзо медальда хүртэһэн, 1976 ондо СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадалсаһан Виктор Трескин, 1975 ондо «Урожай» бүлгэмэй центральна соведэй чемпион болоһон, мастерта кандидат Олег Ширдармаев («Урожай»), 1976 ондо залуушуулай дундаһаа Россиин Федерациин чемпион Виктор Намжилов, байгша ондо Улаан-Үдэ хотын нээмэл мүрысөөнэй чемпион Андрей Хараев, республикын болон Улаан-Үдын чемпион Даши Будаев болон бусад болоно. Эдэнэр лэ нааданай хоёрдохи үдэр боксын һайн техникэ харуулжа, сугларагшадай зүгһөө һайшаагдаа.

Эдиршүүлэй удаа һайн наада харуулдагаараа холо ойруур суурхаһан боксёрнууд рингдэ гаража, сугларагшадаа бүри урмашуулба. Жэшээнь, 1973 ондо Москва хотын нээмэл мүрысөөндэ хабаадалсаһан, «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Ойдоп Гармаев «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, нэгэдэхи разрядтай Баир Семёновтой наадахадаа, бэлэдхэл һайнтай байһанаа харуулжа шадаа бшуу.

Нүгөөдэ — 54—57 килограммай шэгнүүртэн сооһоо «Урожай» бүлгэмэй Виктор Норбоев баһал эрхим байба. Тэрэ байгша ондо СССР-эй хүдөө ажахын институдуудай студентнэрэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. Мүн энэ шэгнүүртэ рингдэ гараһан СССР-эй спортын мастер Александр Осокин багшанарай институдай студент, нэгэдэхи разрядтай Бимба Максимовые хоёрдохи раундын ябажа байхада нокдаунда оруулжа байгаад шүүжэ гараа. Мастерта кандидадууд Владимир Федоров, Виктор Агафонов, Валентин Авдюшев, Анатолий Анфилофьев, Владимир Плюснин, Ринчин Будаев, Георгий Оскорбин, спортын мастер Михаил Долматов, нэгэдэхи, хоёрдохи разрядтай боксёрнууд Николай Карбаинов, Петр Конев, Александр Намжилон гэгшэд үетэнөө торгоон тогтоонгүй шүүхэ бэлэдхэл һайнтай байшоо. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент Александр Намжилон мүнөө оройдоо 19-тэй. Тиибэшье һаа, рингдэ гарахадаа шадамар бэрхэ боксёр боложо ябаһанаа түрүүшын үдэрһөө харуулба. Тэрэ «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Александр Батуевтай наадахадаа, хоёрдохи раундда нокдаунда оруулжа байгаад, шүүжэ гарахадаа олоной зүгһөө һайшаагдана. Хоёрдохи үдэрэй нааданай дүн гаргахада, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай эрэшүүлэй, эдиршүүл сооһоо Зүүн Сибириин технологическа институдай команданууд түрүүлжэ ябаһан байба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: СССР-эй спортын мастер Д. Бабудоржиев өөрынгөө хүмүүжүүлһэн Базар Цыденовтэй рингын хүхэ буланда. Боксернууд наадана.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

БУХАРЕСТДЭ БОЛОҺОН УУЛЗАЛГЫН УЛЬҺАТА ДУЛААН БАЯР

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев үнгэрһэн неделидэ Румыниин Социалис Республика хани ёһоор айлшалба. Румыниин коммунис партиин генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын президент Н. Чаушескутай Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд, албанай хэрэгээр айлшалалгынь үедэ хэлэгдэһэн үгэнүүд, КПСС ба РКП, Советскэ Союз ба Румыни хоёрой хоорондохи харилсаануудые, аха дүү хани нүхэсэлые саашадань хүгжөөхэ тухай Бухарестдэ гар табигдаһан мэдүүлгэ социалис хүрөөн хоёр оронуудай хоорондохи холбоо барисаануудай үндэр дээдэ хэмжээндэ байһаниие гэршэлнэ. Эндэ дурдагдаһан үйлэ хэрэгүүд дотор социалис бүхы хани нүхэсэлэй ажабайдалай гол шухала асуудалнууд, эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө энэ хани нүхэсэлэй тэмсэлэй түрүүшын ээлжээнэй зорилгонууд эли тодоор харагдана.

«Бидэнэй һанал бодолоо андалдан абалсалга туһатай, ашаг үрэтэй байба,— гээд совет-румын хани нүхэсэлэй митинг дээрэ Л. И. Брежнев хэлээ.— Эдэ хэлсээнүүд манай партинуудай бэе бэеэ ойлголсолгые үргэдхөө, бэе бэедээ этигэнги байлгые бэхижүүлээ. Эдэ бүгэдэ хадаа бидэнэй аха дүү харилсаануудые саашадань бэхижүүлгэдэ тон шухала удха шанартай. Манай харисаануудай гол шухала хараа бодолоор шэнэ шатануудые хамтадаа хараалха арга бидэндэ олгогдоо».

Л. И. Брежневэй ба Н. Чаушескугай гар табигдаһан мэдүүлгэ соо эдэ хараа шэглэлнүүд заагданхай. Тэдэнэй гол шухалань юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай ба Румыниин коммунис партинуудай хоорондохи харилсаа холбоо ба һаналаа нэгэдэлгые үргэдхэлгэ болоно. «Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын адли тэгшэ эрхын үндэһэ һуури дээрэ бэе бэедээ этигэлсэлгын ба хүндэлэлсэлгын оршон байдалда совет ба румын арадуудай аха дүү хани нүхэсэлые бэхижүүлхэ, СССР ба СРР-эй национальна гол шухала аша туһада, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социализмын аша туһада харюусамаар эрхэ байдалда өөһэдынгөө нүхэд ёһоной харилсаануудые саашадань бүхы хэмжээгээр хүгжөөхөөр КПСС ба РКП эрид шиидэнги байна»,— гээд энэ документ дотор онсо тэмдэглэгдэнэ.

Албанай хэрэгээр уулзалгын үедэ хоёр ороной хоорондо экономическа харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөхэ талаар зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Үйлэдбэриин кооперации ба тусхай мэргэжэлгэ шууд түргөөр үргэдхэн хүгжөөжэ, экономическа харилсаа холбооной ниитэ хэмжээндэ тэрэнэй хубиие дээшэлүүлхэ зорилгоор 1980 он хүрэтэр болзортойгоор экономическа харилсаанай холын хараата программа зохёогдохо.

Европодо эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, Хельсинкидэ абтаһан түгэсхэлэй актда гар табиһан бүхы гүрэнүүдэй тэрэ документ дотор хэлэгдэһэн бүхы гол ёһонуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан хоёр ороной хамтын оролдолго гаргаха шухала байһан Бухарестдэ үнгэргэгдэһэн хэлсээнэй үедэ тэмдэглэгдээ. Тэрэшэлэн уласхоорондын олон шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, тэрэ тоодо бүгэдэ ниитээрээ гүйсэд дүүрэнээр буу зэбсэг хуряахын түлөө. Дүтын Зүүн зүгтэхи политическэ байдалые үнэн зүбөөр ба бата найдамтайгаар гуримшуулхын түлөө тэмсэл гэхэ мэтые шиидхэлгэдэ хоёр ороной нэгэ хараа бодолтой байһаниинь гар табигдаһан мэдүүлгэ дотор эли тодоор харагдана.

Л. И. Брежневэй албанай хэ... Румыниин Социалис Республика... лан ерэлгэ совет-румын хани нү... манифестаци боложо, совет ... тэрэнэй арад ба партитай хани ... лэй ба харилсаа холбооной пол... Румыниин үргэн олон ажалша... сэд дүүрэнээр һайшаан дэмжэж... һанай гэршэ боложо үгэбэ.

ЛИВАНДА АМГАЛАН БАЙДАЛ ТОГТООГДОН...

Граждан дайнай үедэ ехэ хо... ороһон Ливанай газар дайдада ... байдал тогтоогдожо захалба. Б... гудамжануудаар хүн зоной шууя... гөөтэй болоо. Оронойнь транспор... дэлжэ эхилээ. Промышленн... предприятинууд, магазинууд хү... болобо. Араб хэдэн гүрэнэй хү... лэгшэдэй зүблөөнэй шиидхэбэри... зохилдуулан, Ливанда оруул... арабууд хоорондын аюулгүйн ... оронойнь бүхы районуудта амгал... дал тогтооно.

Империалистнууд, сионистнууд ... дотоодын хархис этэгээдүүдээр ... хэгдэһэн граждан энэ дайн орон... хабтар ехэ хохидол ушаруулһан... Жэл хахад соо үргэлжэлһэн ... тулалдаануудта 60 мянган хүн а... 200 мянгаһаа дээшэ хүн шарх... миллион ливанцууд гэхэ гү, али... нойнь хахадһаа олонхинь хоолой... жээхэ аргагүй үлэнхэй. Ливанай ... мико тон ехээр һандаргагдаа, ... ажахынь айхабтар бэрхэшээлтэ ... да оронхой.

Ноябриин 22-то тэмдэглэгд... публикынь бэеэ даанхай байдал... лоһоной һайндэртэй дашарал... президент И. Саркис радиогоор ... лэхэдээ ливанцуудые нэгэдэж... Ливаниие байгуулжа эхилхые» ... байна. Ливанда хани харилсаат... нууд дайнда һандаргадаһан эконо... ень һэргээн бодхоолгодо туһал... бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлээ...

Ливанда дайнай ябуулгануудай ... дожо, газар дайдынь бүтэн бүри... гын, бэеэ даанхай байдалай ба ... лөөгэй үндэһэ һуури дээрэ орон ... амгалан байдал тогтоохо арга ... нууд бии боложо байна.

Палестинын хүдэлөөнтэй сүг... тэмсэлдэ бодоһон Ливанай наци... патриодуудай хүсэнүүд гартаа ... жа, ажамидарха эрхээ аршаа... гаалжа, Ливанда ургажа эхилһэн ... үзэл бодолой түрүүшын үргасые ... ха арга гадаадын ба дотоодын хар... та, сионизмда олгобогүй. Гэбэшье ... Зүүн зүгтэхи сэрэгэй дайе болю... рагүй хүсэнүүд амгалан байдал т... гоор хэгдэжэ эхилһэн ябуу... хойшо татаха һэдэлгэ гаргана. ... урда хилэ шадар Израилиин зэб... сэнүүдэй татагдажа байһан ту... бэе арабууд хоорондын хүсэнүүд... ванай урда зүг тээшэ асарагда... «Израиль аюулта байдалда орохо... хо хэмжээнүүдые абаха» туша... Авивта хөөрэлдэдэг болоһон т... лэн мэдээсэнэ. Иимэ үйлэ хэрэ... жуугаар Ливанай баруунай тала ... мэ ехээр баригшад Израильһаа ... далдаар, сэхэшье туһаламжа аба... гаад, орон дотороо амгалан ба... гуулгада эсэргүү «арсалтын фро... дэгые байгуулба.

Ливанай газар дээрэ дайнай ... лагдаһаниие сэдьхэлээ ханангяа... һан дэлхэйн олонийтэ хүн зон ... Зүүн зүгтэ али бүхые хангаһан ... ческэ гуримшуулга түйлангүйгө... ванда тохёолдоһон бэрхэшээлтэ ... лые бодото ёһоор, бата найдам... заһаруулха аргагүй гэжэ тон ... лоно. Тиимэ бата найдамтай ... шуулга тогтоохо арга зам хүд... ень дахин һэргээхээр Советскэ ... дурадхажа байһан Женевскэ эб ... далай конференци олгохо арга...

Л. ЛАТЫ...
А. БИРЮК...
(ТА...)

ХИЛЫН СААНАҺАА
радио · телефон · телеграф

Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй дүнгүүд дэлхэйн хэблэлэй ба олониитын анхаралда байһаар. ПКК-гай үүсхэлнүүд хадаа эб найрамдалай ба уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгын хэрэгтэ шухала, горитой ехэ хубита болохо байна гээд газетэнүүд сэгнэнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, УЛАСХООРОНДЫН ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГЫН АША ТУҺАДА

ВАРШАВА. Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Декларации хадаа мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудта сэхэ хабаатай байна гээд «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. Энэ договорто хабаатай гүрэнүүдэй үүсхэлнүүд уласхоорондын оршом соо ехэ нэрэ хүндэтэй болонхой. Эдэнэр Европодохи политикын шэглүүлхы хүсэн, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёһонуудта үндэһэлһэн уласхоорондын харилсаа холбоое үргэнөөр тогтоолгын эшэ үндэһэн болоно.

СОФИ. Бухарестдэ болоһон зүблөөн хадаа түүхэтэ удха шанартай хэрэг мүн гэжэ БКП-гэй ЦК-гай органи — «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Тэрэ уласхоорондын байдалай хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө арадуудай тэмсэлдэ хүсэтэ түлхигшэ болохо байна. Зүблөөндэ хабаадагшадай баталан абаһан программна документ — декларации айхабтар шухала удха шанартай байна.

БЕРЛИН. Бухарестдэхи зүблөөнэй шиидхэбэринүүд дэлхэйн арадуудай аша туһада харюусана гээд «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Зүблөөн үгээ хүсэд ойлголсолгын, аха дүү ёһоной хани барисаанай, бата харилсаа холбооной оршон байдалда үнгэрбэ.

ПРАГА. Политическэ зүбшэлэлгын комитет уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, дэлхэйн шэнэ дайнай аюул сараха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, амгалан ёһоор харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ талаар уласхоорондын хүсэлэл оролдолгонуудые улам эдэбхижүүлхэ үргэн ехэ шэнэ программа зохёон абаа гээд «Руде право» газетэ бэшэнэ. Долоон социалис гүрэн, марксистско-ленинскэ долоон партии эб найрамдалта гадаадын политикадаа, аха дүү ёһоной ажал ябуулгадаа энэ программая амжалтатайгаар бэелүүлхэ байна.

БЕЛГРАД. Энэ Декларации Европодохи байдалые саашадань хүгжөөхэ арга олгохо байна гээд «Политика» газетэ бэшэнэ. Белградта болохо уулзалга Хельсинкиин зүблөөнэй түгэсхэлэй актые бодото дээрэнь ямараар бэелүүлжэ байһан тухай һанамжануудаа халан абалсаха үндэһэ һуури табина.

ПАРИЖ. Нэгэ нэгэндээ зүрюу харшаар ядерна буу зэбсэгүүдые түрүүлэн хэрэглэхэгүй тухай уялга абахые социалис оронуудай Европо түбидэхи бүхы гүрэнүүдтэ, мүн Холбоото Штадуудта хандаһан ушарынь ехэ удха шанартай байна гээд «Юманите» газетэ ПКК-гай зүблөөнэй дүнгүүдые шэнжэлэн тайлбарилхадаа, тэмдэглэнэ. Социалис оронуудай эб найрамдалта шэнэ үүсхэл Европо түбидэ ядерна дайнай аюул сараха зорилготой юм.

ЛОНДОН. Бухарестдэ болоһон зүблөөн уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар тэрээндэ хабаадагшадай нэгэн адли һанал бодолтой байһыень Бухарестдэ болоһон зүблөөн элирхэйлэн гэршэлнэ гээд «Таймс» газетэ бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Нэгэ нэгэндээ эсэргүүгээр ядерна буу зэбсэгүүдые түрүүлэн хэрэглэхэгүй тухай договор батлахые Хельсинкиин зүблөөнэй түгэсхэлэй актда гар табиһан оронуудта дурадхаһан ябадал Европо түбидэхи байдалые һайжаруулха гэһэн зорилготой гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдэрнэ.

ТОКИО. ПКК-гай үүсхэлнүүд Европо түбидэхи шахардуу байдал һуларуулха, аюулгүй байдал хангаха зорилготойгоор социалис оронуудай амгалан тайбан добтолго болоно гэжэ «Нихон кейдзай» газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

БЕРЛИН. «Л. И. Брежнев, Н. Чаушеску хөөрэлдөөнүүдэйнгөө үедэ социалис хани нэгэдэлые, эб найрамдалые бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглээ» гээд «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй заседани Европо түбидэхи шахардуу байдал һуларуулхын, харилсаа холбоо тогтоохын, эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ шэнэ түлхисэ боложо үгэхэ байна гээд найдажа байһанаа эдэнэр мэдүүлбэ.

БУДАПЕШТ. Совет-румын хөөрэлдөөнүүд үгээ ойлголсолгын байдалда үнгэрөө гээд «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ. Бухарестдэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнууд, коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй асуудалнууд, империализмда эсэргүү, эб найрамдал хангахын, социалис оронуудай нэгэдэл саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тиимэһээ эдэ хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд гансал совет-румын харилсаануудта бэшэ, харин Европодо эб найрамдал хангаха, хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлхэ юм.

ВАРШАВА. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Румынида ерэлгэ хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ замда шэнэ алхам болоно гээд «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ.

СПОРТ

Классическа барилдаан

ЗАЛУУШУУЛ ХАБАЯА ХАРУУЛБА

Классическа барилдаагаар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Динамо» бүлгэмэй спортзал соо болобо.

Спортын табан бүлгэмэй 50 гаран барилдаашан энэ нааданда хабаадажа, дүршэл шадабаряа, арга хабаяа харуулһан байгаа.

СССР-эй спортын мастер Базаржаб Бальжинимаевай һоридог лесотехническэ техникумэй студент Александр Оловянников («Локомотив») бүхы уулзалгануудтаа илажа, эгээл хүнгэн шэгнүүртэнэй дундаһаа республикынгаа ниислэл хотын чемпион болобо.

Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ дунда һургуулинуудай һурагшад олоороо хабаадаа. Жэшээнь, 48 килограммда 29-дэхи һургуулиин һурагшад Коля Калашников, Володя Жамьянов, нэгэдэхи интернат һургуулиин һурагша Слава Банаев гэгшэд барилдаанай ковёр дээрэ гаража тулалдаһан байна. Түгэсхэлэй уулзалгада В. Жамьянов, С. Банаевые 8:2 тоотойгоор шүүгээ.

Удаадахи шэгнүүртэ 29-дэхи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша, эдиршүүлэй дунда «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй Соведэй чемпион Владимир Романов Улаан-Үдын гарнизоной сэрэгшэ Рашид Алибаевтай барилдахадаа, 10:9 тоотойгоор булижа гараһан байна.

57 килограммай шэгнүүртэ илангаяа шанга һонирхолтой мүрысөөн болобо. Ушарынь юуб гэхэдэ, лесотехническэ техникумэй студентнэр аха дүүнэр Константин болон Павел Раковскитон, 16-дахи һургуулиин һурагша Баяр Цынгуев («Спартак») гэгшэдэй хоорондо анамана тулалдаан боложо, сугларагшадые баярлуулба. Б. Цынгуев К. Раковскиие («Динамо») 2.05 минута соо диилээд, түгэсхэлэй уулзалгада Павел ахатайнь ковёр дээрэ гаража барилдахадаа, бар хүсөөрөө булигдаагүйшье һаа, нүгөөдынгөө арга дүрэдэ орожо, илагдашаһан байгаа. Тиигэжэ П. Раковский («Динамо») чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ёһоороол хүртэбэ.

68 килограммай шэгнүүртэн сооһоо Буряадай багшанарай институдай гурбадахи курсын студент Сергей Жанаевтай тэнсэхэ хүн олдобогүй. Тэрэ Табинаев, Шевченко, Сайко, Белых гэгшэдые илаһан байгаа.

Николай Сахнов («Локомотив»), Владимир Гребенщиков («Динамо»), Сергей Черненко (Улаан-Үдын гарнизон), Савелий Осокин («Спартак») Николай Палкин («Труд») гэгшэд бусад шэгнүүрнүүдтэ илажа, Улаан-Үдын чемпионууд болобо. Энэ жэлэй чемпионадта залуушуул хаба ехэтэй, бар хүсэтэй, дүрэ шадабаритай боложо ябаһанаа харуулна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.10 — Миланай «Ла Скала» театрай дуушан Джузеппе ди Стефанын концерт. 11.55 — «Объектив». 12.25 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 12.50 — «Онтохон соохи гайхалта ябадал» — мультфильм. 13.00 — Уран һайханай богони фильмүүд үхибүүдтэ харуулагдаха. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — **«Социалис мүрысөөнэй дабшаса».** 14.55 — Хоккей. «Динамо» (М) — «СКА» (Л). 16.05 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 17.05 — «Баян ургасын зам» — баримтата фильм. 17.35 — «И. Кашежевагай шүлэгүүдтэ зохёогдоһон А. Островскиин дуунууд». 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Время». 18.30 — «Ёһотойл хүбүүд даа!». 19.15 — **«Социалис мүрысөөнэй дабшаса».** 20.05 — «Предварительная защита» — телевизионно зүжэг.

Улаан-Үдэ. 21.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 21.20 — Телевизионно һонин. 21.40 — «Буряад сувенирнүүд». 22.10 — Хүгжэмтэ забһарлалга.

«Орбита». 22.20 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — «Время». 24.00 — Хоккей. «Химик» (Воскресенск) — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Соболевский наадана. 18.40 — «Багшада — экран». 19.00 — «Когда человек улыбнулся» — кинофильм. 20.30 — Хүгжэмтэ дамжуулга.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.20 — «Серенада» гэжэ инструментальна ансамблиин концерт. 21.50 — «Баян ургасын зам» — баримтата фильм.

СЭНХИР Э...

Нэгэдэхи ...
«Электрын элшэ... наар хинаха... шэгэ. «Социалис... ябаса» ...
ТАСС-ай материал...